

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

Кафедра криміналістики, детективної
та оперативно-розшукової діяльності

КРИМІНАЛІСТИКА

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання практичних і самостійних робіт
для підготовки здобувачів вищої освіти ступеня «бакалавр»
на факультеті цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»,
галузь знань 08 «Право», спеціальність 081 «Право»

Одеса
Фенікс
2024

УДК 343.98(073)
К823

Рекомендовано до друку навчально-методичною радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 4 від 17 січня 2024 року)

Обговорено на засіданні Комітету з питань юридичної освіти та науки
Національної асоціації адвокатів України
(протокол № 1 від 11 січня 2024 р)

Рецензенти:

Торбас Олександр Олександрович – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри кримінального процесу Національного університету «Одеська юридична академія», член комітету з питань юридичної освіти та науки Національної асоціації адвокатів України;

Тетерятник Ганна Костянтинівна – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри кримінального процесу та криміналістики Одеського державного університету внутрішніх справ.

Криміналістика : метод. вказ. до виконання практ. і самост. робіт для підготовки здобувачів вищої освіти ступ. «бакалавр» на ф-ті цивіл. та господар. юстиції НУ «Одес. юрид. академія», галузь знань 08 «Право», спец. 081 «Право» [Електронне видання] / Д. М. Цехан, В. В. Тіщенко, Ю. О. Гресь, Д. О. Колодін, О. В. Чернов ; Нац. ун-т «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2024. – 74 с. – Режим доступу: ...

ISBN 978–617–8395–59–9

Методичні вказівки призначені для здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра галузі знань 08 «Право» з метою закріплення лекційного матеріалу та підготовки до практичних занять з дисципліни «Криміналістика». Містять завдання до практичних занять та самостійної роботи.

УДК: 343.98(073)

ISBN 978–617–8395–59–9

©Д. М. Цехан, В. В. Тіщенко, Ю. О. Гресь,
Д. О. Колодін, О. В. Чернов, 2024

Автори:

Цехан Дмитро Миколайович (ORCID ID <https://orcid.org/0000-0002-0422-6416>) – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри криміналістики, детективної та оперативно-розшукової діяльності Національного університету «Одеська юридична академія», член комітету з питань юридичної освіти та науки Національної асоціації адвокатів України;

Тищенко Валерій Володимирович (ORCID ID <https://orcid.org/0000-0002-2441-7535>) – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри криміналістики, детективної та оперативно-розшукової діяльності Національного університету «Одеська юридична академія», член-кореспондент Національної академії правових наук України;

Гресь Юлія Олегівна (ORCID ID <https://orcid.org/0000-0002-8670-9779>) – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри криміналістики, детективної та оперативно-розшукової діяльності Національного університету «Одеська юридична академія»;

Колодін Денис Олексійович (ORCID ID <https://orcid.org/0000-0001-6368-0849>) – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри кримінального права, декан факультету цивільної та господарської юстиції Національного університету «Одеська юридична академія»;

Чернов Олександр Віталійович (ORCID ID <https://orcid.org/0009-0002-6038-9479>) – аспірант 4-го року навчання кафедри криміналістики, детективної та оперативно-розшукової діяльності Національного університету «Одеська юридична академія».

ВСТУП

Дисципліна «Криміналістика» вивчається здобувачами вищої освіти за напрямом бакалаврської підготовки на факультеті цивільної та господарської діяльності у Національному університеті «Одеська юридична академія» в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право» на четвертому курсі навчання.

Метою викладання навчальної дисципліни «Криміналістика» є надання здобувачам освіти глибокого розуміння сучасних можливостей збирання, дослідження та використання орієнтуючої і доказової інформації в досудовому розслідуванні кримінальних правопорушень і судовому розгляді кримінальних проваджень, а також можливостей застосування розроблених криміналістичною наукою прийомів, засобів та методів роботи з інформацією для вирішення конкретних завдань в адміністративному, цивільному та господарському судочинстві.

Основними завданнями вивчення дисципліни є формування комплексного уявлення про сутність та структуру злочинної діяльності та діяльності з розслідування злочинів, систему техніко-криміналістичних, тактичних та методичних засобів протидії злочинності, розвитку аналітичних навичок, креативності та здатності до критичного мислення під час здійснення різних видів юридичної діяльності (слідчої, прокурорської, детективної, адвокатської).

Оволодіння дисципліною «Криміналістика» передбачає читання лекцій, проведення практичних занять, самостійної роботи та екзамену. Особлива увага приділяється питанням визначення системи криміналістичної науки та змістовному наповненню її розділів, сутності спеціальних знань та напрямів їх застосування у боротьбі зі злочинністю, можливостям використання такої форми спеціальних знань, як експертиза, для вирішення завдань адміністративного, цивільного та господарського судочинства, закономірностям злочинної діяльності та механізму слідоутворення, закономірностям збирання доказової та орієнтуючої інформації, а також закономірностям організації та здійснення процесу розслідування різних видів кримінальних правопорушень.

Після вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

- об'єкт та предмет криміналістики, її систему, категорії; завдання, принципи, методи криміналістики; теорію криміналістичної ідентифікації; теорію криміналістичної діагностики; теорію криміналістичного прогнозування; криміналістику в системі наукового знання;

- загальні засади організації розслідування; організацію взаємодії у ході досудового розслідування; загальні засади планування розслідування; поняття та форми спеціальних знань; підстави, порядок та особливості залучення експерта та спеціаліста у кримінальному провадженні; класифікацію експертиз; підстави та порядок призначення та проведення експертиз;

- загальні положення криміналістичної техніки; галузі криміналістичної техніки; види та призначення техніко-криміналістичних засобів; кримінальну реєстрацію та види криміналістичних обліків;

- загальні положення криміналістичної тактики; тактику огляду; тактику обшуку; тактику допиту; тактику пред'явлення для впізнання;

- загальні положення криміналістичної методики; методiku розслідування вбивств; методiku розслідування дорожньо-транспортних подій; методiku розслідування злочинів у сфері господарської діяльності.

вміти:

- застосовувати теоретичні знання в боротьбі зі злочинністю;
- застосовувати техніко-криміналістичні засоби при попередженні, розслідуванні та розкритті кримінальних правопорушень;

- застосовувати можливості проведення криміналістичних експертиз задля вирішення певних завдань в рамках кримінального, адміністративного, цивільного судочинства, що вимагають використання спеціальних знань у вигляді призначення та проведення експертиз;

- здійснювати організацію та планування розслідування злочину;

- виявляти, оглядати, фіксувати, вилучати, досліджувати та оцінювати окремі сліди та слідову картину злочину у цілому;

- формувати напрями розслідування та відповідні завдання у ході здійснення досудового розслідування;

- виявляти, збирати, фіксувати, досліджувати та оцінювати криміналістично-значущу інформацію щодо кримінально релевантної події;
- висувати версії щодо події правопорушення відповідно до слідчої ситуації, проводити їх перевірку;
- організовувати та планувати проведення процесуальних і не процесуальних дій, слідчих (розшукових) дій і негласних слідчих (розшукових) дій;
- використовувати тактичні прийоми при проведенні процесуальних і не процесуальних дій.

У методичних вказівках подано матеріал з:

1. Тіщенко В. В., Аркуша Л. І., Плахотіна В. М. Криміналістика: Навч.-метод. посіб. 4-е вид., випр. Одеса: Фенікс, 2013. 338 с.
2. Криміналістика / За ред. В. В. Тіщенка. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 596 с.

Перелік тем практичних робіт

Практичне заняття 1. Поняття, завдання й система криміналістики.

Практичне заняття 2. Організація і планування розслідування. Використання спеціальних знань у розслідуванні.

Практичне заняття 3. Загальні положення криміналістичної техніки.

Практичне заняття 4. Загальні положення криміналістичної тактики.

Практичне заняття 5. Тактика огляду та обшуку.

Практичне заняття 6. Тактика допиту та пред'явлення для впізнання.

Практичне заняття 7. Загальні положення криміналістичної методики.

Практичне заняття 8. Методика розслідування вбивств.

Практичне заняття 9. Методика розслідування дорожньо-транспортних подій.

Практичне заняття 10. Методика розслідування злочинів у сфері господарської діяльності.

Кожна із запропонованих до виконання робіт має теоретичні відомості з докладним описом порядку виконання. Певні теми передбачають виконання конкретного практичного завдання. Про-

ведення певних практичних занять передбачає застосування методів мозкового штурму задля вирішення конкретних комплексних завдань, методу відпрацювання навичок пошуку, виявлення та фіксації слідів, моделювання професійної діяльності криміналіста та слідчого. Деякі практичні заняття, що присвячені засвоєнню положень криміналістичної тактики проведення окремих слідчих (розшукових) дій, проводяться у формі заняття-інсценування. Крім того, тематика навчальної дисципліни та матеріально-технічне забезпечення кафедри криміналістики, детективної та оперативно-розшукової діяльності передбачає можливість проведення заняття-екскурсія у музеї криміналістики (спеціалізована аудиторія 102, вул. Фонтанська дорога, 23).

Перелік тем самостійної роботи

Самостійна робота 1. Генезис криміналістики.

Самостійна робота 2. Використання спеціальних знань у розслідуванні.

Самостійна робота 3. Окремі галузі криміналістичної техніки.

Самостійна робота 4. Тактичні засоби та їх види.

Самостійна робота 5. Тактика огляду та обшуку.

Самостійна робота 6. Тактика допиту та пред'явлення для впізнання.

Самостійна робота 7. Особливості розслідування окремих видів убивств.

Самостійна робота 8. Методика розслідування дорожньо-транспортних подій.

Самостійна робота 9. Методика розслідування злочинів у сфері господарської діяльності.

Правильність виконаних практичних і самостійних робіт перевіряє викладач. Оцінювання результатів засвоєння теоретичних знань та набуття практичних навичок з курсу «Криміналістика» здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Одеська юридична академія».

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№	Найменування теми	Аудиторна робота		Самостійна робота
		Лекції	Практичні заняття	
Тема 1.	Поняття, завдання й система криміналістики	2	2	6
Тема 2.	Організація і планування розслідування. Використання спеціальних знань у розслідуванні.	2	2	6
Тема 3.	Загальні положення криміналістичної техніки.	2	2	6
Тема 4.	Загальні положення криміналістичної тактики.	2	2	6
Тема 5.	Тактика огляду та обшуку.	2	2	6
Тема 6.	Тактика допиту та пред'явлення для впізнання.	2	2	6
Тема 7.	Теоретичні положення криміналістичної методики. Методика розслідування вбивств.	2	4	6
Тема 8.	Методика розслідування дорожньо-транспортних подій.	2	2	5
Тема 9.	Методика розслідування злочинів у сфері господарської діяльності.	2	2	5
ВСЬОГО		18	20	52

Тема 1

Поняття, завдання й система криміналістики

Практичне заняття 1.

Поняття, завдання й система криміналістики

Завдання

Підготувати відповіді на теоретичні питання:

1. Об'єкт, предмет і завдання криміналістики.
2. Система криміналістики та її зв'язок з іншими науками.
3. Методи криміналістики.
4. Вчення про механізм злочину та механізм слідоутворення.
5. Теорія криміналістичної ідентифікації та діагностики.
6. Теорія криміналістичного прогнозування.

Методичні рекомендації

Методи навчання: Освоєння даної теми передбачає можливість проведення практичного заняття-екскурсія у музеї криміналістики (спеціалізована аудиторія 102, вул. Фонтанська дорога, 23).

При підготовці до практичних занять рекомендовано опиратися на криміналістичну наукову літературу. Особливу увагу необхідно звернути на положення що стосуються структури, об'єкта та предмета вивчення криміналістики. Дані знання є основою для освоєння наступних тем курсу.

Питання, що винесені на самостійне освоєння здобувачами вищої освіти, спрямовані на комплексне засвоєння теоретичних знань, що стосуються методології криміналістичної науки. Їх засвоєння вимагає від здобувачів вищої освіти самостійного аналізу та узагальнення інформації, що міститься у криміналістичній літературі, поданій до теми. За результатами роботи з ініціативи здобувачів вищої освіти можуть бути підготовлені доповіді у вигляді презентацій.

Перелік посилань:

1. Волобуєв А. Ф. Механізм злочину та його зв'язок з концептуальними положеннями криміналістики: монографія. Кривий Ріг: Вид. Р. А. Козлов. 2019. 122 с.

2. Журавель В. А. Загальна теорія криміналістики: генеза та сучасний стан: монографія. Харків: Право, 2021. 448 с.
3. Когутич І. І. Проблеми методології криміналістики та інших її складових частин: навчальний посібник. Тернопіль – Львів: Підручники і посібники, 2016. 220 с.
4. Колодіна, А. С., Федорова, Т. С. Цифрова криміналістика: проблеми теорії і практики. *Київський часопис права: наук. журн.* Одеса: Вид. дім «Гельветика», 2022. № 1. С. 176–180. <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/0c6223fa-3661-4435-8b1b-765a4756d866/content>.
5. Криміналістика: підручник: у 2 т. / за ред. В. Ю. Шепітька. Харків: Право, 2019. Т. 1. 456 с.
6. Криміналістика: підручник: у 2 т. / за ред. В. Ю. Шепітька. Харків: Право, 2019. Т. 2. 328 с.
7. Криміналістика: підручник / В. В. Пясковський, Ю. М. Черноус, А. В. Самодін та ін.; за заг. ред. В. В. Пясковського. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ: Філія вид-ва «Право», 2020. 752 с.
8. Криміналістика / За ред. В. В. Тіщенко. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 596 с.
9. Криміналістика: навчальний підручник: / за ред. Маковецька Н. Є., Француз-Яковець Т. А., Колодіна А. С., Кіряков В. В., Баранник В. М. Київ: Університет «КРОК», 2021. 500 с.
10. Криміналістика. Академічний курс: підручник / Т. В. Варфоломеева, В. Г. Гончаренко, В. І. Бояров. Київ: Юрінком Інтер, 2011. 504 с.
11. Кримінальна ситуація в Україні в умовах війни: основні тенденції. 2022 рік: монографія / авт. кол.: М. Г. Вербенський, О. Г. Кулик, І. В. Наумова та ін.; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. М. Г. Вербенського. Київ: Юрінком Інтер, 2023. 388 с.
12. Мирошніченко Ю. М. Криміналістичне забезпечення судового провадження: теоретичні основи та прикладні аспекти / за ред. проф. А. Ф. Волобуєва. Ужгород: РІК-У, 2023. 456 с.
13. Тіщенко В. В. Теоретичні і практичні основи методики розслідування злочинів: монографія. Одеса: Фенікс, 2007. 260 с.
14. Тіщенко В. В., Аркуша Л. І., Плахотіна В. М. Криміналістика: Навч.-метод. посіб. 4-е вид., випр. Одеса: Фенікс, 2013. 338 с.

15. Тіщенко В.В., Загородній В. Є., Гресь Ю. О. Теоретичні та методологічні основи криміналістики: навч.-метод. посібник. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. 148 с.

16. Тіщенко В.В., Подобний О. О. Криміналістика: навч.-метод. посіб. Одеса: Юридика, 2022. 236 с.

17. Шевчук В. М. Криміналістика: традиції, новації, перспективи: добірка наук. праць. Харків: Право, 2020. 1280 с.

18. Юсупов В. В. Криміналістика в Україні у XX–XXI століттях: монографія. Київ: ФОП Маслаков, 2019. 556 с.

Самостійна робота 1. Генезис криміналістики

Питання

1. Історичні етапи зародження та становлення криміналістичної науки.
2. Ганс Гросс та його роль у криміналістиці.
3. Порівняльний аналіз шляхів розвитку криміналістичного знання: вітчизняний досвід та досвід країн Європи і США.
4. Перспективні напрями розвитку сучасного криміналістичного знання.

Тема 2

Організація і планування розслідування. Використання спеціальних знань у розслідуванні

Практичне заняття 2. Організація і планування розслідування. Використання спеціальних знань у розслідуванні

Завдання

1. Підготувати відповіді на теоретичні питання:
1. Загальні засади організації розслідування.
2. Організація взаємодії в розслідуванні злочинів.
3. Поняття, мета та принципи планування розслідування.
4. Складання письмового плану розслідування.
5. Структура плану розслідування та його форми.
6. Поняття спеціальних знань і форми їх використання в кримінальному провадженні.
7. Залучення експерта та спеціаліста у кримінальному провадженні.
8. Підстави та порядок призначення та проведення експертизи.
9. Класифікація експертиз.
10. Отримання зразків для експертизи.

Методичні рекомендації

Методи навчання: Освоєння даної теми передбачає моделювання професійної діяльності слідчого у ході планування своєї професійної діяльності в цілому та розслідування окремого кримінального провадження, відпрацювання практичних навичок складання процесуального документу – постанови про призначення дактилоскопічної експертизи.

При підготовці до практичних занять рекомендовано опиратися на криміналістичну наукову літературу та норми кримінального процесуального законодавства. Особливу увагу необхідно звернути на положення що стосуються планування діяльності слідчого. Не-

обхідно звернути увагу на види планування, принципи його здійснення та структуру плану. Також, з метою комплексного засвоєння знань щодо особливостей таких учасників досудового та судового провадження, як експерт та спеціаліст, здобувачам вищої освіти необхідно ознайомитися із положеннями ст. ст. 69–70 КПК України, що регламентують процесуальний статус експерта, ст. ст. 71–72 КПК України, що регламентують процесуальний статус спеціаліста. Крім того, ст. 245 КПК України регламентує отримання зразків для експертизи.

Задля формування цілісного уявлення про правові, організаційні і фінансові основи судово-експертної діяльності, спрямованої на забезпечення правосуддя України незалежною, кваліфікованою і об'єктивною експертизою, а також виконання самостійного завдання зі складання постанови про призначення експертизи здобувачі вищої освіти мають ознайомитися із Законом України «Про судову експертизу» та Інструкцією про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичними рекомендаціями з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень, що затверджені наказом Міністерства юстиції України від 8 жовтня 1998 року № 53/5.

Перелік посилань:

1. Аленін Ю.П., Аркуша Л.І., Гловюк І.В., Волошина В.К., Малахова О.В., Торбас О.О. Досудове розслідування: навчально-методичний посібник. Одеса, 2020. 141 с.
2. Арешонков В.В. Техніко-криміналістичні дослідження у розслідуванні злочинів: монографія. Київ: ФОП Маслаков, 2020. 468 с.
3. Белік Л.С., Тіщенко В.В., Самойленко О.А., Тіщенко Ю.В. Щодо сутності правової природи судової експертизи у кримінальному провадженні. Криміналістика та судова експертиза: міжвідом. наук.-метод. зб. Київ: Видавництво Ліра-К. 2021. Випуск 66. С. 5–14.
4. Волобуєв А.Ф. Механізм злочину та його зв'язок з концептуальними положеннями криміналістики: монографія. Кривий Ріг: Вид. Р.А. Козлов. 2019. 122 с.
5. Журавель В.А. Загальна теорія криміналістики: генеза та сучасний стан: монографія. Харків: Право, 2021. 448 с.

6. Комплексне судово-експертне дослідження слідів застосування вогнепальної зброї: навч. посіб. / за заг. ред. Н. В. Нестор (кер. автор. кол.); М. П. Молибога, А. О. Полтавський, О. В. Баулін, І. М. Самойленко та ін. Київ: Видавництво Ліра-К, 2022. 276 с.

7. Криміналістика: підручник: у 2 т. / за ред. В. Ю. Шепітька. Харків: Право, 2019. Т. 1. 456 с.

8. Криміналістика: підручник / В. В. Пяковський, Ю. М. Чорноус, А. В. Самодін та ін.; за заг. ред. В. В. Пяковського. 2 ге вид., перероб. і допов. Київ: Філія вид-ва «Право», 2020. 752 с.

9. Криміналістика / За ред. В. В. Тіщенко. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 596 с.

10. Криміналістика: криміналістична техніка: навч. посіб. / Р. Л. Степанюк, В. О. Гусева, В. В. Кікінчук та ін.; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2023. 388 с.

11. Криміналістика: навчальний підручник: /за ред. Маковецька Н. Є., Француз-Яковець Т.А., Колодіна А. С., Кіряков В. В., Баранник В. М. Київ: Університет «КРОК», 2021. 500 с.

12. Криміналістика. Академічний курс: підручник / Т. В. Варфоломєєва, В. Г. Гончаренко, В. І. Бояров. Київ: Юрінком Інтер, 2011. 504 с.

13. Мирошніченко Ю. М. Використання спеціальних знань під час судового розгляду кримінальних справ: наук.-практ. посіб. / за ред. М. Г. Щербаковського. Харків: ХНУВС, 2022. 97 с.

14. Мирошніченко Ю. М. Криміналістичне забезпечення судового провадження: теоретичні основи та прикладні аспекти /за ред. проф. А. Ф. Волобуєва. Ужгород: РІК-У, 2023. 456 с.

15. Михайличенко Б. В. Кікінчук В. В., Пешенко О. М. та інші Судова експертологія (судова медицина): навчальний посібник. Харків, 2020. 396 с.

16. Основи судової експертизи: навчальний посібник для фахівців, які мають намір отримати або підтвердити кваліфікацію судового експерта / авт.-уклад.: Л. М. Головченко, А. І. Лозовий, Е. Б. Сімакова-Єфремян та ін. Харків: Право, 2016. 928 с.

17. Патик Л. Л. Техніко-криміналістичне дослідження підробленого паспорта громадянина України: навчальний посібник. Київ: «Центр учбової літератури», 2013. 142 с.

18. Петков С. В., Журавльов Д. В., Дрозд Ю. Ю., Дрозд В. Г. Настильна книга слідчого/дізнавача. Процесуальні дії у досудовому

розслідуванні. Основні процесуальні документи. Київ: Вид-во ЦУЛ, 2021. 432 с.

19. Пиріг І. В., Бідняк Г. С. Використання спеціальних знань на досудовому розслідуванні: навч. посібник. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2019. 140 с.

20. Ріпенко А.І., Тіщенко В. В., Самойленко О. А., Белік Л. С. Судові експертизи у кримінальному провадженні: посібник. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. 152 с.

21. Судові експертизи в процесуальному праві України: навч. посіб. Київ: Видавництво Ліра-К, 2021. 276 с.

22. Тіщенко В. В., Аркуша Л. І., Плахотіна В. М. Криміналістика: Навч.-метод. посіб. 4-е вид., випр. Одеса: Фенікс, 2013. 338 с.

23. Тіщенко В.В., Загородній В. Є., Гресь Ю. О. Теоретичні та методологічні основи криміналістики: навч.-метод. посібник. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. 148 с.

24. Тіщенко В.В., Подобний О. О. Криміналістика: навч.-метод. посіб. Одеса: Юридика, 2022. 236 с.

25. Туркот М.С., Нестор Н. В., Столітній А. В. Експертизи у кримінальному провадженні: наук-практ. посіб. Київ: Норма права, 2020. 308 с.

26. Шевчук В. М. Криміналістика: традиції, новації, перспективи: добірка наук. праць. Харків: Право, 2020. 1280 с.

27. Щербаковський, М. Г. Судова експертологія: навч. посіб. Харків: Вид-во Харк. нац. ун-ту внутр. справ, 2008. 192 с.

Самостійна робота 2.

Використання спеціальних знань у розслідуванні

Завдання

1. Сутність та структура спеціальних знань слідчого.
2. Використання допомоги спеціаліста під час проведення слідчих (розшукових) дій з метою попередньої оцінки виявлених слідів.
3. Система та структура експертних установ.
4. Спеціаліст та експерт у адміністративному, цивільному, господарському судочинстві.
5. Скласти проект постанови про призначення однієї із криміналістичних експертиз – зразок постанови додається у Додатку 1.

Додаток 1.
ПОСТАНОВА
про призначення дактилоскопічної експертизи

м. Одеса

3 листопада 2019 року

Слідчий СВ відділення поліції № 3 Одеського районного управління поліції № 1 ГУНП в Одеській області старший лейтенант поліції Федоряєва К. О., у кримінальному провадженні № 12022163470000722, відомості про яке внесено до Єдиного реєстру досудових розслідувань від «25»10.2019 року, за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 185 КК України, –

ВСТАНОВИВ:

24.10.2019 р. на підставі заяви громадянки Сафонові І. О. про вчинення крадіжки товару з магазину, власницею якого вона є, було проведено огляд місця події у магазині «Євроодяг», розташованого за адресою вул. Посмітного, 4а, м. Одеса. У ході огляду було виявлено скляну пляшку від пива «Чернігівське», яку скоріше за приніс із собою та залишив у магазині злочинець. У ході огляду вказаної скляної пляшки за допомогою слідкопіювальної плівки зняті відбитки трьох папілярних візерунків нігтьових фаланг пальців рук, які перенесені в таблицю № 1, що є додатком до протоколу огляду місця події від 24.10.2019 р.

Під час розслідування виникла необхідність встановити, чи належать вказані відбитки пальців рук комусь із осіб, що працюють у магазині.

Враховуючи, що для з'ясування обставин, що мають значення для кримінального провадження, необхідні спеціальні знання, керуючись ст. 110, 242, 243 КПК України, –

ПОСТАНОВИВ:

1. Призначити в кримінальному провадженні № 12022163470000722 дактилоскопічну експертизу, проведення якої доручити експертам НДЕКЦ при Управлінні МВС України в Одеській області.

2. На вирішення експертів поставити такі запитання:

– чи придатні для ідентифікації три відбитки папілярних візерунків пальців рук, вилучені 24.10.2019 р. під час огляду місця події у магазині «Євроодяг», що розташований за адресою вул. Посмітного, 4а, м. Одеса?

– чи залишені ці відбитки співробітниками магазину «Євроодяг» Світловим Віктором Олександровичем (27.09.1960 р.н.), Коротковим Андрієм Ігоровичем (7.08.1973 р.н.) (дактилокарти додаються)?

**Слідчий СВ відділення поліції № 3
Одеського районного управління поліції № 1
ГУНП в Одеській області**

Старший лейтенант поліції   К. О. Федоряєва

Тема 3

Загальні положення криміналістичної техніки

Практичне заняття 3. Загальні положення криміналістичної техніки

Завдання

1. Підготувати відповіді на теоретичні питання:

1. Поняття, завдання і галузі криміналістичної техніки.
2. Техніко-криміналістичні засоби: види і призначення.
3. Науково-технічні методи і прийоми збирання доказів, їх попереднього й експертного дослідження.
4. Сутність кримінальної реєстрації (криміналістичного обліку).
5. Види криміналістичних обліків.
6. Тенденції розвитку криміналістичної техніки.

2. Виконати практичне завдання:

1. Заповнити дактилоскопічну карту та розрахувати основну дактилоформулу. Форма дактилокарти додається – Додаток 2.

Методичні рекомендації

Методи навчання: Освоєння даної теми передбачає моделювання професійної діяльності криміналіста та слідчого, відпрацювання практичних навичок дактилоскопіювання живих осіб, практичних навичок виконання судово-оперативної фотозйомки, відпрацювання навичок пошуку, виявлення та фіксації слідів та їх процесуального оформлення у протоколі огляду місця події. Матеріально-технічне забезпечення кафедри криміналістики, детективної та оперативно-розшукової діяльності передбачає можливість проведення практичного заняття-екскурсія у музеї зброї (Стрілецький тир, вул. Академічна, 2/1).

При підготовці до практичних занять рекомендовано опиратися на криміналістичну наукову літературу, що у комплексі із лекційним заняттям за даною темою дозволить здобувачам освіти сформувати комплексне уявлення про сучасні галузі криміналістичної техніки

Крім того, з метою успішного виконання практичного завдання із заповнення дактилоскопічної карти та розрахунку основної дактилоформули, під час підготовки до практичного заняття необхідно засвоїти правила дактилоскопіювання живих осіб, а також правила виведення основної дактилоформули.

Виконання самостійного завдання, пов'язаного із виявленням, оглядом та описом у протоколі відбитку пальця, вимагає від здобувачів вищої освіти засвоєння знань щодо закономірностей процесу утворення слідів рук за різних умов та на різних поверхнях, техніко-криміналістичних засобів, що застосовуються для пошуку, виявлення, фіксації та вилучення слідів рук. Також, успішне виконання даного практичного завдання передбачає необхідність чіткого розуміння видів папілярних візерунків та спрямоване на відпрацювання практичних навичок їх пошуку, оцінки та фіксації у протоколі огляду.

З метою успішного виконання самостійного практичного завдання з підготовки та оформлення фототаблиці, яка у реальних кримінальних провадженнях виступає додатком до протоколу певної слідчої (розшукової) дії, здобувачі вищої освіти мають засвоїти основні вимоги до виконання конкретних видів фотозйомки і методів її здійснення, а також правил, яких необхідно дотримуватися задля досягнення цілей фотозйомки місця події.

Перелік посилань:

1. Арешонков В. В. Техніко-криміналістичні дослідження у розслідуванні злочинів: монографія. Київ: ФОП Маслаков, 2020. 468 с.

2. Белік Л. С., Тіщенко В. В., Самойленко О. А., Тіщенко Ю. В. Щодо сутності правової природи судової експертизи у кримінальному провадженні. Криміналістика та судова експертиза: міжвідом. наук.-метод. зб. Київ: Видавництво Ліра-К. 2021. Випуск 66. С. 5–14.

3. Вогнева підготовка: навч. посіб. / кол. авт.; ред. В. Я. Покайчук. 2-е вид., перероб. і доп. Дніпро: ДДУВС, 2021. 264 с.

4. Воробей О. В. Словник термінів техніко-криміналістичного дослідження документів Київ: Нац. акад. внутр. справ України, 2005. 40 с.

5. Дактилоскопічні дослідження: навч. посіб. Київ: КНТ, 2010. 208 с.

6. Інноваційні засади техніко-криміналістичного забезпечення діяльності органів кримінальної юстиції: монографія / В. Ю. Шепітько та ін.; ред.: В. Ю. Шепітько, В. А. Журавель. Харків, 2017. 260 с.

7. Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичні рекомендації з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень: наказ Міністерства юстиції України від 8 жовтня 1998 № 53/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#>.

8. Кобилянський О.Л., Кофанов А. В. Фотографічна фіксація перебігу та результатів слідчих (розшукових) дій: методичні рекомендації. Київ: УкрДГРІ, 2012. 64 с.

9. Колесник В.А., Гора І. В. Криміналістика в протидії незаконному використанню вибухових пристроїв, вогнепальної зброї та обігу наркотиків: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2017. 400 с.

10. Копча В.В., Копча Н. В. Криміналістична техніка, тактика і методика: навчальний посібник. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. 286 с.

11. Кофанов А., Волошин О., Літвінова О. Трасологічні дослідження: курс лекцій. Київ: Київ. нац. ун-т внутр. справ. 2010. 304 с.

12. Кофанов А.В., Кобилянський О. Л., Арешонков В. В. Судово-балістичні дослідження. Курс лекцій / За ред. П. Д. Біленчука. Київ: УкрДГРІ, 2015. 278 с.

13. Кофанов А.В., Кофанова О. С. Криміналістичне дослідження вогнепальної зброї, патронів та слідів пострілу (судова балістика): практикум. Київ: УкрДГРІ, 2018. 100 с.

14. Криміналістика: підручник: у 2 т. / за ред. В. Ю. Шепітька. Харків: Право, 2019. Т. 1. 456 с.

15. Криміналістика: підручник / В. В. Пяковський, Ю. М. Чорноус, А. В. Самодін та ін.; за заг. ред. В. В. Пяковського. 2 ге вид., перероб. і допов. Київ: Філія вид-ва «Право», 2020. 752 с.

16. Криміналістика / За ред. В. В. Тіщенка. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 596 с.

17. Криміналістика: криміналістична техніка: навч. посіб. / Р. Л. Степанюк, В. О. Гусева, В. В. Кікінчук та ін.; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2023. 388 с.

18. Криміналістика: навчальний підручник: /за ред. Маковецька Н. Є., Француз-Яковець Т.А., Колодіна А. С., Кіряков В. В., Баранник В. М. Київ: Університет «КРОК», 2021. 500 с.

19. Криміналістика. Академічний курс: підручник / Т. В. Варфоломеева, В. Г. Гончаренко, В. І. Бояров та ін. Київ: Юрінком Інтер, 2011. 504 с.

20. Криміналістична техніка: навч. посібник / За ред. А. В. Кофанова. Київ: «КІЙ», 2006. 456 с.

21. Криміналістична фотографія та відеозапис (основи методики викладання): навч.-метод. посібник / С. Л. Ларін та ін.; Донецький юридичний ін-т Луганського держ. ун-ту внутрішніх справ. Донецьк: ДЮІ ЛДУВС, 2007. 456 с.

22. Криміналістичне документознавство: Практ. посіб. / В. В. Бірюков, В. В. Коваленко, Т. П. Біркжова, К. М. Ковальов; Заг. ред. В. В. Бірюкова. Київ: Вид. ПАЛИВОДА А. В., 2007. 332 с.

23. Мельник Р. В. Дослідження вогнепальної зброї, переробленої з макетів масогабаритних (ммг), та її сліди на кулях і гільзах: інформ-довідков. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2022. 32 с.

24. Мельник Р. В. Теоретичні та практичні аспекти криміналістичного дослідження об'єктів, перероблених у вогнепальну зброю: монографія. Київ: «Центр учбової літератури», 2022. 186 с.

25. Патик Л. Л. Техніко-криміналістичне дослідження підробленого паспорта громадянина України: навчальний посібник. Київ: «Центр учбової літератури», 2013. 142 с.

26. Петков С. В., Журавльов Д. В., Дрозд Ю. Ю., Дрозд В. Г. Настільна книга слідчого/дознавача. Процесуальні дії у досудовому розслідуванні. Основні процесуальні документи. Київ: Вид-во ЦУЛ, 2021. 432 с.

27. Про судову експертизу: закон України від 25 лютого 1994 року № 4038-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#top>

28. Ріпенко А. І., Тіщенко В. В., Самойленко О. А., Белік Л. С. Судові експертизи у кримінальному провадженні: посібник. Одеса: Видавничий дім «Гельветика». 2021. 152 с.

29. Ролі Еванс, Боб Седдон, Йована Чарапіч Вибухові боєприпаси: посібник для України. 2-ге видання. Київ: Вид. дім «Професіонал», 2023. 224 с.

30. Тищенко В. В., Аркуша Л. І., Плахотіна В. М. Криміналістика: Навч.-метод. посіб. 4-е вид., випр. Одеса: Фенікс, 2013. 338 с.

31. Ткачук П. П., Чумакевич В. О., Дробан О. М., Федор Б. С., Євдокімов П. М. Боєприпаси: підручник. Київ: Вид. дім «СКІФ», 2023. 266 с.

32. Шведова, О. В. Дактилоскопічні дослідження: навч. посібник: рекомендовано МОН України. Київ: КНТ, 2010. 208 с.

Самостійна робота 3. **Окремі галузі криміналістичної техніки**

Завдання

1. Скласти фрагмент протоколу огляду слідів рук (відбитків пальців). Приклад фрагменту протоколу огляду місця події додається – Додаток 3.
2. Виконати чотири види фотографічної зйомки на місці події: орієнтуючу, оглядову, вузлову та детальну, – та оформити фототаблицю, обравши та змодельовавши за власним бажанням обставини розслідуваної події. Приклад виконання чотирьох зазначених видів фотозйомки на місці події додається – Додаток 4.
3. Що вивчає вибухознавство (вибухотехніка) та які об'єкти його дослідження?
4. Що відноситься до холодної зброї та які існують можливості її дослідження у розслідуванні?
5. Що вивчає балістика та які об'єкти її дослідження?
6. Що вивчають одорологія та фоноскопія?

Додаток 2. ДАКТИЛОСКОПІЧНА КАРТА

Стать _____

Прізвище _____ дакт. формула _____

Ім'я _____

По батькові _____

Дата народження « ____ » _____ р.

Місце народження _____

Місце проживання _____

ПРАВА РУКА

1. Великий	2. Вказівний	3. Середній	4. Безіменний	5. Мізинець
	16		8	
16		8		4

Лінія згину

ЛІВА РУКА

6. Великий	7. Вказівний	8. Середній	9. Безіменний	10. Мізинець
4		2		1
	2		1	

КОНТРОЛЬНІ ВІДИТКИ

Ліва рука	Великий	Великий	Права рука

Підпис особи, що дактилоскопіюється _____

Карта заповнена « ____ » _____ р.

Карту склав (вказати де і в якому органі, П.І.Б., посада, підпис)

_____

Додаток 3.
ПРИКЛАД ФРАГМЕНТУ ПРОТОКОЛУ ОГЛЯДУ
СЛІДІВ РУК (ВІДБИТКІВ ПАЛЬЦІВ)

ПРОТОКОЛ ОГЛЯДУ
місця події

Місто Одеса

«23» червня 2023 року

Огляд почато о “13” год. “31” хв.

Огляд закінчено о “17” год. “10” хв.

Слідчий СВ відділення поліції № 3 Одеського районного управління поліції № 1 ГУНП в Одеській області старший лейтенант поліції Федоряка О. О., на підставі рапорта поліцейських у відповідності ст. 104, 105, 106, 234, 237, 223 КПК України:

В присутності понять:

1) Тульчина Ірина Олегівна, 08.08.1989 р.н., м. Одеса, пров. Світлий, 13 а, кв. 74 тел. 0667389923

2) Кринцова Лілія Іванівна, 34.02.1974 р.н., м. Одеса, вул. Академіка Вільямса, 17, кв.7 тел. 0672248384,

яким у відповідності зі ст.ст. 11, 13, 15, 223 КПК України роз’яснені їхні права і обов’язки.

За участю спеціаліста:

Кривий Артем Віталійович

яким у відповідності з ч. 3, 4, 5 ст. 69; ч. 4, 5 ст. 71 КПК України роз’яснені їхні права і обов’язки.

За участю власника (користувача) приміщення чи іншого володіння особи Гриневич Вікторія Вадимівна, 14.05.1961 р.н., м. Одеса, вул. Академіка Вільямса, 17, кв.9 тел. 0667149354

Перед початком огляду переліченим особам роз’яснено їхнє право бути присутніми при усіх діях, які проводяться в процесі огляду, робити зауваження, що підлягають занесенню до протоколу. Особам, які беруть участь у проведенні огляду також роз’яснено про вимоги ч. 3 ст. 66 КПК України про їх обов’язок не розголошувати відомості щодо проведеної процесуальної дії, а також про застосування технічних засобів фіксації, умови та порядок їх використання:

цифровий фотоапарат “Sony”, Micro SD на 16 Gb

Проведеним оглядом встановлено: об'єктом огляду являється квартира № 9, яка знаходиться на третьому поверсі будинку № 17 по вул. Академіка Вільямса, м.Одеса

.....
.....
..... На кухонному столі знаходиться скляна півлітрова пляшка. Висота пляшки 260 мм, діаметр дна 60 мм, зовнішній діаметр горличка 28 мм, внутрішній діаметр горличка 17 мм.

Поверхня пляшки суха, глянцева, чиста. Пляшка виготовлена з безбарвного (прозорого) скла.

Слід був слабovidимим, поверхневим, утворений папілярними лініями пальця руки шляхом нашарування потожирових виділень організму людини на поверхню пляшки. Пошук і знаходження сліду здійснювалося шляхом дослідженням поверхні пляшки в косо-падаючих променях світла і на просвіт, а виявлення – за допомогою порошку окису заліза відновленого воднем темного кольору і магнітного пензля.

Виявлений слід папілярного візерунка чіткий, має овальну форму розміром 15 x 20 мм. Папілярний візерунок виявленого сліду відноситься до петльових, ніжки петлі повернуті ліворуч. Слід знаходиться на бічній поверхні пляшки на відстані 50 мм від нижньої сторони сліду до площини дна пляшки. Другий орієнтир сліду визначався з використанням методу умовного циферблата годинника. При описі маркувальних заводських знаків, що є на дні пляшки, визначилися, що знак «05» розташований на 12 годин умовного циферблата, а знаки «96» і «1» відповідно на 5 і 7 годин умовного циферблата. Після цього були умовно опущені дві лінії від лівого і правого боку сліду перпендикулярно до площини дна пляшки, одна з яких вказала на 3 години умовного циферблата, а друга – на 4. Таким чином, слід пальця руки знаходиться на бічній поверхні пляшки на відстані 50 мм від його низу до площини дна пляшки і між 3 і 4 годинами умовного циферблати годинника по окружності.

Після виявлення слід пальця руки був сфотографований масштабним методом, перекопійований на дактилоскопічну плівку, а після опису пляшка з виявленим слідом була вилучена й упакована у фанерну коробку таким чином, щоб виявлений

слід пальця руки не був знищений при транспортуванні. Коробка була закрита і перев'язана шпагатом, до кінців якого прикріплена бирка з написом: Півлітрова пляшка з безбарвного скла, виявлена на столі кухні в кв. № 9 по вул. Академіка Вільямса, буд. 17, м. Одеса, де було виявлено слід пальця руки.....
..... \. .... \.
.....

Під час огляду виявлено:

- 1)....
- 2)....
- 3) півлітрова пляшка з безбарвного скла зі слідами пальця руки
- 4) .....

Виявлене під час огляду вилучено:

- 1)....
- 2)....
- 3) півлітрова пляшка з безбарвного скла зі слідами пальця руки, упакована у фанерну коробку
- 4) .....

Під час огляду застосовані технічні засоби: цифровий фотоапарат “Sony”, Micro SD на 16 Gb

Огляд проводився: природнє освітлення, денна пора доби, температура 26 С.

Протокол прочитаний, записано вірно, без зауважень.

Учасники:

1. <u>Гриневич В. В.</u>	/	_____	/
(прізвище, ім'я, по батькові)		(підпис)	
2. _____	/	_____	/
(прізвище, ім'я, по батькові)		(підпис)	
3. _____	/	_____	/
(прізвище, ім'я, по батькові)		(підпис)	
4. _____	/	_____	/
(прізвище, ім'я, по батькові)		(підпис)	

Спеціаліст:

1. Кривий Артем Віталійович, / _____ /

Поняті:

1. Тульчина Ірина Олегівна, / _____ /
(прізвище, ім'я, по батькові) (підпис)

2. Кринцова Лілія Іванівна / _____ /
(прізвище, ім'я, по батькові) (підпис)

Огляд провів:

Слідчий СВ відділення поліції № 3

Одеського районного управління поліції № 1

ГУНП в Одеській області

Старший лейтенант поліції   О. О. Федоряка

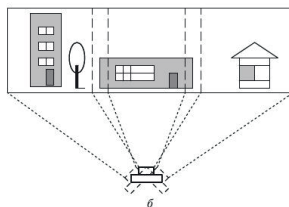
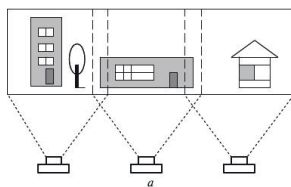
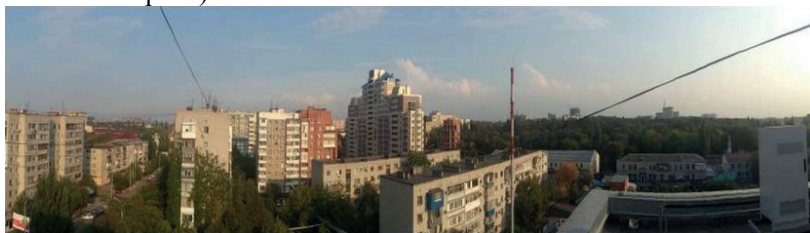
Додаток 4. ПРИКЛАДИ ВИКОНАННЯ ФОТОЗЙОМКИ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ОГЛЯДУ МІСЦЯ ПОДІЇ

1. Орієнтуюча фотозйомка:

А) виконана методом лінійної панорами (фото взяте з мережі Інтернет)

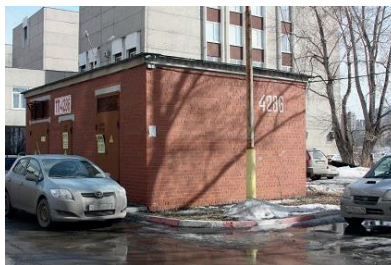
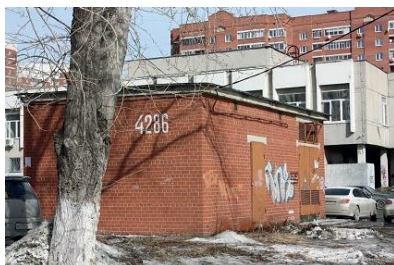
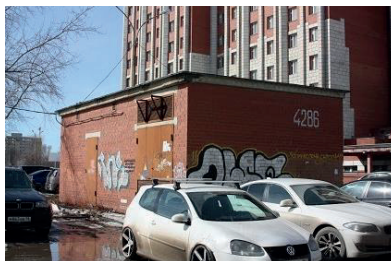

Б) виконана методом кругової панорами (фото взяте з мережі Інтернет)

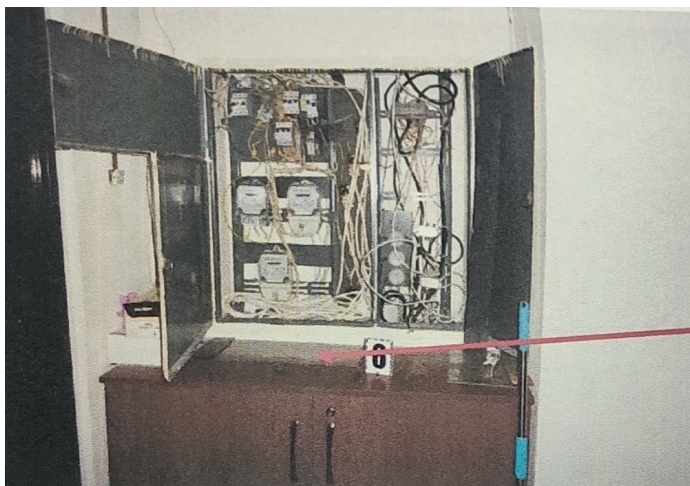

(фото взяте з мережі Інтернет)

2. Оглядова фотозйомка (фото взяті з мережі Інтернет):

3. Вузлова фотозйомка (фото взате з мережі Інтернет):

4. Детальна фотозйомка:

А) виконана масштабним методом (фото взяті з мережі Інтернет):

(детальна фотозйомка холодної зброї та слідів пострілу виконана лаборантом Криміналістичної лабораторії Кафедри криміналістики, детективної та оперативно-розшукової діяльності Національного університету «Одеська юридична академія» О. П. Котенжи)

Б) виконана методом лінійної панорами (фото взяте з мережі Інтернет):

Тема 4

Загальні положення криміналістичної тактики

Практичне заняття 4. Загальні положення криміналістичної тактики

Завдання

Підготувати відповіді на теоретичні питання:

1. Поняття, завдання і структура криміналістичної тактики.
2. Система тактичних засобів.
3. Тактика слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій: процесуальна регламентація, тактичні правила і прийоми, етапи проведення.
4. Поняття та значення слідчих версій у діяльності з розслідування злочинів.

Методичні рекомендації

Методи навчання: Освоєння даної теми передбачає засвоєння здобувачами освіти знань шляхом застосування методу навчальної дискусії.

При підготовці до практичних занять рекомендовано опиратися на криміналістичну наукову літературу та положення Кримінального процесуального кодексу України. Формування комплексного уявлення про систему тактичних засобів вимагає аналізу та засвоєння знань щодо їх видів. Особливу увагу необхідно приділити дослідженню такого тактико-криміналістичного засобу, як слідча дія. Повне та всестороннє вивчення даного поняття вимагає ознайомлення з Главою 20 «Слідчі (розшукові) дії» та Главою 21. «Негласні слідчі (розшукові) дії» КПК України, які закріплюють виключний перелік слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій, а також процесуальні вимоги до окремих аспектів їх організації та проведення, які мають безпосередній зв'язок із особливостями розробки та застосування тактичних засобів.

Під час засвоєння питань, що винесені на самостійний розгляд, здобувачі вищої освіти мають звернути особливу увагу на комп-

лексне дослідження природи, сутності, джерел, призначення та застосування тактичних прийомів як одного із центральних засобів криміналістичної тактики.

Від якості засвоєння питань, що винесені на розгляд у ході практичного заняття та на самостійне освоєння здобувачами вищої освіти, залежить успішність подальшого вивчення тактики проведення окремих слідчих (розшукових) дій та можливостей і результатів їх проведення під час розслідування окремих кримінальних проваджень.

Перелік посилань:

1. Аленін Ю.П., Аркуша Л.І., Гловюк І.В., Волошина В.К., Малахова О.В., Торбас О.О. Досудове розслідування: навчально-методичний посібник. Одеса, 2020. 141с.

2. Гресь Ю.О., Динту В.А. Технологія прийняття тактичного рішення: проблемні питання. Підприємництво, господарство і право. 2019. Вип. 11. С. 350–354.

3. Домашенко О.М. Тактичні помилки у слідчій діяльності: монографія. Харків: Апостіль, 2019. 168 с.

4. Криміналістика: підручник: у 2 т. / за ред. В.Ю. Шепітька. Харків: Право, 2019. Т. 1. 456 с.

5. Криміналістика: підручник / В.В. Пясковський, Ю.М. Чорноус, А.В. Самодін та ін.; за заг. ред. В.В. Пясковського. 2 ге вид., перероб. і допов. Київ: Філія вид-ва «Право», 2020. 752 с.

6. Криміналістика / За ред. В.В. Тіщенко. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 596 с.

7. Криміналістика: навчальний підручник: /за ред. Маковецька Н.Є., Француз-Яковець Т.А., Колодіна А.С., Кіряков В.В., Баранник В.М. Київ: Університет «КРОК», 2021. 500 с.

8. Криміналістична тактика: навч. посіб. / за ред. М.А. Погорецького та Д.Б. Сергєєвої. Київ: Алерта, 2016. 244 с

9. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>

10. Мирошниченко Ю.М. Криміналістичне забезпечення судового провадження: теоретичні основи та прикладні аспекти /за ред. проф. А.Ф. Волобуєва. Ужгород: РІК-У, 2023. 456 с.

11. Тактичний кримінальний аналіз: теорія і практика: навчальний посібник. Одеса: РВВ ОДУВС, 2019. 216 с.

12. Тіщенко В. В., Аркуша Л. І., Плахотіна В. М. Криміналістика: Навч.-метод. посіб. 4-е вид., випр. Одеса: Фенікс, 2013. 338 с.

13. Тіщенко В.В., Белік Л. С., Загородній В. Є. Тактико-психологічні засади слідчої та оперативно-розшукової діяльності: навч.-метод. посібник. Одеса: видавничий дім «Гельветика», 2019. 160 с.

14. Шевчук В. М. Тактичні операції у криміналістиці: теоретичні засади формування та практика реалізації: монографія. Харків: Апостиль, 2013. 440 с.

15. Шевчук В. М. Криміналістика: традиції, новації, перспективи: добірка наук. праць. Харків: Право, 2020. 1280 с.

16. Шепітько В. Ю. Криміналістична тактика. Системно-структурний аналіз: монографія. Харків: Харків юридичний, 2007. 431 с.

Самостійна робота 4. Тактичні засоби та їх види

Завдання

1. Які джерела та функції тактичних прийомів? Наведіть класифікацію тактичних прийомів.
2. В чому полягає відмінність між тактичною операцією і тактичною комбінацією?
3. В чому полягають психологічні основи тактичних прийомів?
4. Які правила побудови слідчих версій? Наведіть класифікацію криміналістичних версій?
5. Що таке тактична ситуація та яка її класифікація?

Тема 5

Тактика огляду та обшуку

Практичне заняття 5. Тактика огляду та обшуку

Завдання

Підготувати відповіді на теоретичні питання:

1. Поняття огляду, його види та загальні умови проведення.
2. Сутність, мета і завдання огляду місця події.
3. Підготовка до огляду місця події, його стадії, методи і прийоми.
4. Тактика огляду трупа на місці його знаходження. Огляд предметів і документів.
5. Тактика освідування живої особи.
6. Поняття, види та загальні умови проведення обшуку.
7. Підготовка до обшуку, його стадії, методи і прийоми.
8. Фіксація ходу і результатів огляду та обшуку.

Методичні рекомендації

Методи навчання: Освоєння даної теми передбачає проведення практичного заняття у формі заняття-інсценування, яке передбачає спільну роботу здобувачів вищої освіти у малих групах із поділом ролей і виконанням своєї процесуальної ролі відповідно до положень КПК України та тактико-криміналістичних рекомендацій, моделювання професійної діяльності криміналіста та слідчого у ході інсценування проведення слідчої (розшукової) дії.

При підготовці до практичних занять рекомендовано опиратися на криміналістичну наукову літературу на норми Кримінального процесуального кодексу України. Здобувачі вищої освіти мають ознайомитися із положеннями ст. 237 КПК України, що регламентує загальні положення огляду, ст. 238 КПК України, що регламентує проведення огляду трупа, ст. 239 КПК України, що регламентує проведення огляду трупа, пов'язаного з ексгумацією, с. 241 КПК України, що регламентує проведення освідування, ст.ст. 234–236 КПК України, що регламентують проведення обшуку. А також ознайомитися із Листом Міністерства юстиції України «Щодо надання роз'яснення терміну «інше володіння особою».

Перелік посилань:

1. Алєнін Ю.П., Аркуша Л. І., Гловюк І. В., Волошина В. К., Малахова О. В., Торбас О. О. Досудове розслідування: навчально-методичний посібник. Одеса, 2020. 141с.
2. Алексєйчук В. І. Огляд місця події: тактика і психологія: монографія / за ред. В. О. Коновалової. Харків: Апостіль, 2011. 230 с.
3. Аркуша Л.І., Загородній І. В., Стародубов С. В. Визнання доказів отриманих внаслідок проведення обшуку недопустимими: аналіз судової практики. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. № 1. С. 417–421. URL: http://www.lsej.org.ua/1_2023/100.pdf.
4. Белік Л. С. Висновок спеціаліста у кримінальному судочинстві. Криміналістика і судова експертиза: міжвідом. наук.-метод. зб. Київський НДІ судових експертиз. Київ: Видавництво Ліра-К. 2022. Вип. 67. С. 51–57.
5. Бишевець О. В. Тактико-психологічне забезпечення проведення окремих слідчих (розшукових) дій: навч. Посібник. Київ: Алерта, 2015. 140 с.
6. Комаха В. О. Тактичні особливості попереднього дослідження криміналістичних об'єктів та призначення судових експертиз: монографія. Вінниця: Держ. картогр. фабрика, 2006. 736 с.
7. Комаха, В. О. Тактичні особливості проведення слідчого огляду: монографія. Ізмаїл: СМІЛ, 2006. 210 с.
8. Криміналістика: підручник: у 2 т. / за ред. В. Ю. Шепітька. Харків: Право, 2019. Т. 1. 456 с.
9. Криміналістика: підручник / В. В. Пяковський, Ю. М. Чорноус, А. В. Самодін та ін.; за заг. ред. В. В. Пяковського. 2 ге вид., перероб. і допов. Київ: Філія вид-ва «Право», 2020. 752 с.
10. Криміналістика / За ред. В. В. Тіщенка. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 596 с.
11. Криміналістика: навчальний підручник: /за ред. Маковецька Н. Є., Француз-Яковець Т.А., Колодіна А. С., Кіряков В. В., Баранник В. М. Київ: Університет «КРОК», 2021. 500 с.
12. Кримінальний процес: навч. посібник / Ю. П. Алєнін, Л. І. Аркуша [та ін.]; Національний університет «Одеська юридична академія» [Електронне видання]. Одеса: Фенікс, 2020. 582 с.

13. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>

14. Лисиченко В. К., І. І. Когутич. Негативні обставини та їх значення в розслідуванні злочинів. Київ: ДІА, 2002. 182 с.

15. Огляд місця події при розслідуванні окремих видів злочинів: наук. – практич. посібник / за ред. Н. І. Клименко. Київ: Юрінком Інтер, 2005. 216 с.

16. Петков С. В., Журавльов Д. В., Дрозд Ю. Ю., Дрозд В. Г. Настільна книга слідчого/дізнавача. Процесуальні дії у досудовому розслідуванні. Основні процесуальні документи. Київ: Вид-во ЦУЛ, 2021. 432 с.

17. Пиріг І. В., Бідняк Г. С. Використання спеціальних знань на досудовому розслідуванні: навч. посібник. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2019. 140 с.

18. Сиводєд І. С. Теоретичні та організаційно-тактичні проблеми розслідування кримінальних правопорушень, які вчинені на окупованих територіях України: монографія. Київ: «Видавництво Людмила», 2023. 924 с.

19. Тіщенко В. В., Аркуша Л. І., Плахотіна В. М. Криміналістика: Навч.-метод. посіб. 4-е вид., випр. Одеса: Фенікс, 2013. 338 с.

20. Тіщенко В. В. Методика і тактика розслідування злочинів: навч.-метод. посібник / В. В. Тіщенко, О. П. Вашук, Ю. О. Гресь, А. С. Колодіна. 4-те доповн. видання. Одеса: Юридична література, 2019. 116 с.

21. Тіщенко В. В., Подобний О. О. Криміналістика: навчально-методичний посібник. Одеса: Видавництво «Юридика», 2022. 236 с.

22. Цехан Д. М., Чумак С. П. Організаційно-тактичні особливості проведення огляду та обшуку під час розслідування. Правові новели. 2023. № 19. С. 396–401.

23. Щодо надання роз'яснення терміна «інше володіння особою»: Лист Міністерства юстиції України від 31.07.2013 № 423-0-2-13/11. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v423-323-13#Text>.

Самостійна робота 5.

Тактика огляду та обшуку

Завдання

1. В чому полягає завдання таких учасників огляду та обшуку, як поняті, оперативні співробітники та спеціалісти?
2. У яких випадках залучення певного спеціаліста є обов'язковим?
3. В чому відмінність між спеціалістом та експертом?
4. У яких випадках відповідно до чинного законодавства огляд та обшук можуть проводитися без залучення понять?
5. В чому полягає практичне значення попередньої оцінки та висновків спеціаліста щодо слідів-відбитків, слідів-предметів та слідів-документів, виявлених у ході проведення огляду або обшуку?

Тема 6

Тактика допиту та пред'явлення для впізнання

Практичне заняття 6. Тактика допиту та пред'явлення для впізнання

Завдання

Підготувати відповіді на теоретичні питання:

1. Поняття, значення і види допиту. Психологічний процес формування показань.
2. Підготовка до допиту. Тактичні прийоми допиту і фактори їх вибору та застосування.
3. Тактичні особливості допиту потерпілих та свідків
4. Тактичні особливості допиту підозрюваних.
5. Поняття, завдання й об'єкти пред'явлення для впізнання.
6. Підготовка і тактичні правила пред'явлення для впізнання живих осіб, трупів, предметів та інших об'єктів.
7. Підготовка і тактичні правила впізнання по фотографіях, відеозаписах, по голосу та функціональних ознаках.
8. Фіксація ходу і результатів допиту та пред'явлення для впізнання.

Методичні рекомендації

Методи навчання: Освоєння даної теми передбачає проведення практичного заняття у формі заняття-інсценування, яке передбачає спільну роботу здобувачів вищої освіти у малих групах із поділом ролей і виконанням своєї процесуальної ролі відповідно до положень КПК України та тактико-криміналістичних рекомендацій, моделювання професійної діяльності слідчого та адвоката у ході інсценування проведення слідчої (розшукової) дії.

При підготовці до практичних занять рекомендовано опиратися на криміналістичну наукову літературу на норми Кримінального процесуального кодексу України. Здобувачі вищої освіти мають оз-

найомитися із положеннями ст. ст. 224–227, 232 КПК України, що регламентують особливості проведення допиту, ст. ст. 228–231 КПК України, що регламентують особливості проведення пред’явлення для впізнання.

Перелік посилань:

1. Алєнін Ю.П., Аркуша Л. І., Гловюк І. В., Волошина В. К., Малахова О. В., Торбас О. О. Досудове розслідування: навчально-методичний посібник. Одеса, 2020. 141с.
2. Баверман С. С. Аналіз сучасних підходів до підвищення ефективності проведення допиту під час досудового розслідування. *Юридична психологія*. 2019. № 1 (24). С. 62–68.
3. Бишевець О. В. Тактико-психологічне забезпечення проведення окремих слідчих (розшукових) дій: навч. посібник Київ: Алерта, 2015. 140 с.
4. Галаган В.І., Басиста І. В. Процесуальний порядок і тактика пред’явлення для впізнання поза візуальним спостереженням того, кого впізнають: монографія. Київ: КНУВС, 2007. 236 с.
5. Домашенко О. М. Тактичні помилки у слідчій діяльності: монографія. Харків: Апостіль, 2019. 168 с.
6. Жалдак І. А. Актуальні питання тактики одночасного допиту двох чи більше вже допитаних осіб. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. Вип. 1. С. 304–311.
7. Загородній В.Є., Супруновський А. І., Єлховський І. В., Загородній І. В., Чіпко Н. В., Бойко-Джумеля В. І. Автоматизоване робоче місце слідчого, детектива та процесуального керівника (прокурора): навчально-методичний посібник. Одеса: Фенікс, 2019. 150 с.
8. Затєнацький Д. В. Ідеальні сліди в криміналістиці (техніко-криміналістичні та тактичні прийоми їх актуалізації): монографія / за ред. проф. В. Ю. Шепітька. Харків: Право, 2010. 160 с
9. Криміналістика: підручник: у 2 т. / за ред. В. Ю. Шепітька. Харків: Право, 2019. Т. 1. 456 с.
10. Криміналістика: підручник / В. В. Пясковський, Ю. М. Чорноус, А. В. Самодін та ін.; за заг. ред. В. В. Пясковського. 2 ге вид., перероб. і допов. Київ: Філія вид-ва «Право», 2020. 752 с.

11. Криміналістика / За ред. В. В. Тіщенко. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 596 с.

12. Криміналістика: навчальний підручник: /за ред. Маковецька Н. Є., Француз-Яковець Т.А., Колодіна А. С., Кіряков В. В., Баранник В. М. Київ: Університет «КРОК», 2021. 500 с.

13. Кримінальний процес: навч. посібник / Ю. П. Аленін, Л. І. Аркуша [та ін.]; Національний університет «Одеська юридична академія» [Електронне видання]. Одеса: Фенікс, 2020. 582 с.

14. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>

15. Петков С. В., Журавльов Д. В., Дрозд Ю. Ю., Дрозд В. Г. Настільна книга слідчого/дізнавача. Процесуальні дії у досудовому розслідуванні. Основні процесуальні документи. Київ: Вид-во ЦУЛ, 2021. 432 с.

16. Пиріг І. В., Бідняк Г. С. Використання спеціальних знань на досудовому розслідуванні: навч. посібник. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2019. 140 с.

17. Сиводєд І. С. Теоретичні та організаційно-тактичні проблеми розслідування кримінальних правопорушень, які вчинені на окупованих територіях України: монографія. Київ: «Видавництво Людмила», 2023. 924 с.

18. Тіщенко В. В., Аркуша Л. І., Плахотіна В. М. Криміналістика: Навч.-метод. посіб. 4-е вид., випр. Одеса: Фенікс, 2013. 338 с.

19. Тіщенко В. В. Методика і тактика розслідування злочинів: навч.-метод. посібник / В. В. Тіщенко, О. П. Ващук, Ю. О. Гресь, А. С. Колодіна. 4-ге доповн. видання. Одеса: Юридична література, 2019. 116 с.

20. Фунікова О. В. Теоретичні основи класифікації запитань у криміналістиці: монографія / за ред. проф. В. Ю. Шепітька. Харків: Право, 2008. 144 с.

21. Чернов О. В. Тактика, стратегія та особливості допиту свідків на початковому етапі розслідування умисних вбивств працівників правоохоронних органів, вчинених у зв'язку із виконанням службових обов'язків. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2023. № 3. С. 221–227.

Самостійна робота 6.

Тактика допиту та пред'явлення для впізнання

Завдання

1. Які види ситуацій проведення допиту Вам відомі та в чому проявляється їх вплив на тактику проведення даної слідчої (розшукової) дії?
2. В чому полягають тактичні особливості допиту неповнолітніх, осіб з психологічними і фізичними вадами?
3. В чому полягають тактичні особливості допиту, що проводиться за участю спеціаліста, перекладача і захисника?

Тема 7

Загальні положення криміналістичної методики. Методика розслідування вбивств

Практичне заняття 7.

Загальні положення криміналістичної методики

Завдання

Підготувати відповіді на теоретичні питання:

1. Поняття, структура та завдання криміналістичної методики розслідування злочинів як розділу криміналістики.
2. Зміст методики: загальні положення та окремі методики.
3. Криміналістична класифікація злочинів: підстави побудови та призначення.
4. Структура методики розслідування окремих видів злочинів:
  - 4.1 Криміналістична характеристика злочинів: структура, теоретичне та практичне значення;
  - 4.2 Обставини, що підлягають встановленню;
  - 4.3 Типові слідчі ситуації, тактичні завдання, засоби їх вирішення;
  - 4.4 Тактичні особливості слідчих дій і тактичних операцій.
5. Види та форми взаємодії в розкритті та розслідуванні кримінальних правопорушень.

Практичне заняття 8.

Методика розслідування вбивств

Завдання

Підготувати відповіді на теоретичні питання:

1. Криміналістична класифікація вбивств.
2. Криміналістична характеристика вбивств.
3. Обставини, що підлягають встановленню.
4. Типові слідчі ситуації та програми початкового етапу розслідування вбивств.
5. Особливості розслідування окремих видів убивств (вбивств на замовлення, вбивств на сексуальному ґрунті).

6. Особливості розслідування замаскованих вбивств (з приховуванням, розчленуванням трупа, інсценуванням певних подій і обставин тощо).
7. Особливості використання спеціальних знань при розслідуванні вбивств.

Методичні рекомендації

Методи навчання: Освоєння даної теми передбачає засвоєння здобувачами освіти знань шляхом застосування методу навчальної дискусії, методу пізнавальних ігор задля закріплення теоретичних знань, методу мозкового штурму задля вирішення конкретних комплексних завдань розслідування, методу пізнавальних ігор задля закріплення теоретичних знань.

При підготовці до практичних занять рекомендовано опиратися на криміналістичну наукову літературу, а також ознайомитися зі змістом ст. ст. 115–119 КК України, що передбачають кримінальну відповідальність за вбивство.

Також необхідно ознайомитися зі змістом Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні, затвердженої Наказом Міністерства внутрішніх справ України від 7 липня 2017 року № 575, Інструкції про взаємодію правоохоронних органів у сфері боротьби з організованою злочинністю, затвердженої Наказом Міністерства внутрішніх справ України, Центрального управління Служби безпеки України від 10 червня 2011 року № 317/235.

Перелік посилань:

1. Аркуша Л.І., Гуртієва Л. М., Д'ячкова М.О., Загородній І. В., Мурзановська А. В., Підгородинська А. В., Торбас О. О. Теорія та практика досудового розслідування в умовах протидії: навч.-метод. посібник. Одеса: Фенікс, 2023. 136 с.

2. Аркуша Л.І., Загородній І. В., Чіпко Н. В. Криміналістична класифікація злочинів, пов'язаних з існування неконтрольованих територій в Україні, та злочинців. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 1. С. 238–241.

3. Белік Л. С. До питання тактичних засад взаємодії слідчого, слідчого судді з експертом у кримінальному провадженні. *Наукові*

праці Національного університету «Одеська юридична академія». 2021. Том XXVII. С. 22–30.

4. Борисенко І. В. Методика розслідування вбивств із розчленуванням трупа: монографія. Харків: Право, 2021. 720 с.

5. Гарасимів О. І., Дуфенюк О. М., Захарова О. В. Методика розслідування окремих видів злочинів: навч. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 312 с.

6. Динту В. А., Дикий О. В. Місце «злочинної діяльності» в понятійно-категоріальному апараті криміналістики. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. Вип. 6. С. 176–178.

7. Єфімов М. М. Методика розслідування окремих видів кримінальних правопорушень: підруч. Дніпро: Видавець Біла К. О., 2022. 271 с.

8. Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 7 липня 2017 року № 575. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17#Text>

9. Інструкція про взаємодію правоохоронних органів у сфері боротьби з організованою злочинністю: Наказ Міністерства внутрішніх справ України, Центрального управління Служби безпеки України від 10 червня 2011 року № 317/235. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0822-11#Text>

10. Когутич І. І. Проблеми методології криміналістики та інших її складових частин: навчальний посібник. Тернопіль – Львів: Підручники і посібники, 2016. 220 с.

11. Колодіна А. С. Екстраполяція принципів окремих методик розслідування у слідчу діяльність. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. Вип. 11. С. 355–361.

12. Колодіна А. С. Принципи криміналістичної методики у діяльності з розслідування злочинів: монографія / за наук.ред. В. В. Тіщенко. Одеса: «Юридична література», 2022. 176 с.

13. Комаринська Ю. Б. Розслідування навмисних вбивств, замаскованих під нещасний випадок або самогубство на залізничному транспорті: навчальний посібник. Київ: «Центр учбової літератури», 2016. 124 с.

14. Копча В.В., Копча Н. В. Криміналістична техніка, тактика і методика: навчальний посібник. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. 286 с.

15. Корж В. П. Огляд місця події: процесуальні підстави, особливості тактики, криміналістичні рекомендації: наук.-практ. посіб. для слідчих, прокурорів, поліцейських патрул. та кримін, поліції. 2-ге вид. Харків: Золоті сторінки, 2019. 224 с.

16. Костенко М. В. Вбивства на замовлення: криміналістична характеристика: монографія / за ред. В. О. Коновалової. Харків: Вид. СПД ФО Вапнярчук Н. М., 2006. 160 с.

17. Криміналістика: підручник: у 2 т. / за ред. В. Ю. Шепітька. Харків: Право, 2019. Т. 2. 328 с.

18. Криміналістика: підручник / В. В. Пясковський, Ю. М. Чорноус, А. В. Самодін та ін.; за заг. ред. В. В. Пясковського. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ: Філія вид-ва «Право», 2020. 752 с.

19. Криміналістика / за ред. В. В. Тіщенка. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 596 с.

20. Криміналістика: навчальний підручник: /за ред. Маковецька Н. Є., Француз-Яковець Т.А., Колодіна А. С., Кіряков В. В., Баранник В. М. Київ: Університет «КРОК», 2021. 500 с.

21. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квітня 2001 року № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#n2583>.

21. Методика розслідування окремих видів злочинів: навч. посібник / О. І. Гарасимів, О. М. Дуфенюк, О. В. Захарова та ін.; за заг. ред. Є. В. Пряхіна. 2-ге вид., перероб. та допов. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 312 с.

22. Мирошніченко Ю. М. Криміналістичне забезпечення судового провадження: теоретичні основи та прикладні аспекти /за ред. проф. А. Ф. Волобуєва. Ужгород: РІК-У, 2023. 456 с.

22. Огляд місця події при розслідуванні окремих видів злочинів: наук. – практич. посібник / за ред. Н. І. Клименко. Київ: Юрінком Інтер, 2005. 216 с.

23. Подобний О. О. Оперативно-розшукова діяльність у виявленні та розслідуванні злочинів: теорія, історія і сучасна практика: навч.-метод. посібник. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. 258 с.

24. Самойленко О. А. Слідча та слідчо-розшукова моделі типових ситуацій розслідування кримінального правопорушення. *Держава та регіони. Серія: «Право»*. 2019. № 1. С. 121–124.

25. Сиводєд І. С. Теоретичні та організаційно-тактичні проблеми розслідування кримінальних правопорушень, які вчинені на окупованих територіях України: монографія. Київ: «Видавництво Людмила», 2023. 924 с.

26. Сотула О. С., Саїнчин О. С., Стрельцов Є. Л. Кримінально-правова характеристика та основи розслідування умисних вбивств: монографія. Херсон-Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2018. 928 с.

27. Тіщенко В. В. Теоретичні і практичні основи методики розслідування злочинів: монографія. Одеса: Фенікс, 2007. 260 с.

28. Тіщенко В. В. Методика і тактика розслідування злочинів: навч.-метод. посібник / В. В. Тіщенко, О. П. Ващук, Ю. О. Гресь, А. С. Колодіна. 4-те доповн. видання. Одеса: Юридична література, 2019. 116 с.

29. Тіщенко В. В., Аркуша Л. І., Плахотіна В. М. Криміналістика: Навч.-метод. посіб. 4-е вид., випр. Одеса: Фенікс, 2013. 338 с.

30. Хижняк Є. С. Окремі аспекти зарубіжної практики протидії умисним убивствам підрозділами кримінальної поліції. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2021. № 4 (95). С. 257–275.

31. Цільмак О. М., Користін О. Є., Заєць О. М. та ін. Сучасні методи досудового розслідування кримінальних правопорушень: підручник. Одеса: Фенікс, 2017. 352 с.

32. Щур Б. В. Теоретичні основи формування та застосування криміналістичних методик: монографія. Харків: Харків юридичний, 2010. 319 с.

33. Юхно О. О. Запобігання, розкриття і розслідування органами внутрішніх справ вбивств та зґвалтувань: практичний посібник. Одеса: ОДУВС, 2009. 365 с.

Самостійна робота 7.

Особливості розслідування окремих видів убивств

Завдання

1. У чому полягає ситуаційний підхід у розслідуванні кримінальних правопорушень?
2. Наведіть класифікацію окремих методик розслідування кримінальних правопорушень.
3. В чому полягають особливості розслідування вбивств, вчинених з корисливих мотивів?
4. В чому полягають особливості розслідування дітовбивств?

Тема 8

Методика розслідування дорожньо-транспортних подій

Практичне заняття 9.

Методика розслідування дорожньо-транспортних подій

Завдання

Підготувати відповіді на теоретичні питання:

1. Криміналістична класифікація дорожньо-транспортних подій
2. Криміналістична характеристика дорожньо-транспортних подій
3. Обставини, що підлягають встановленню під час розслідування дорожньо-транспортних подій.
4. Типові слідчі ситуації та організація початкового етапу розслідування дорожньо-транспортних подій.
5. Завдання і слідчі дії на подальшому етапі розслідування дорожньо-транспортних подій.
6. Особливості використання спеціальних знань при розслідуванні дорожньо-транспортних подій.

Методичні рекомендації

Методи навчання: Освоєння даної теми передбачає засвоєння здобувачами освіти знань шляхом застосування методу мозкового штурму задля вирішення конкретних комплексних завдань розслідування.

При підготовці до практичних занять та виконання самостійної роботи рекомендовано опиратися на криміналістичну наукову літературу, а також ознайомитися зі змістом ст. 286 КК України, яка передбачає настання кримінальної відповідальності за порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами, а також ст. 286–1 КК України, яка передбачає настання кримінальної відповідальності за порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами в стані сп'яніння.

Перелік посилань:

1. Актуальні питання сучасного кримінального провадження: навч.-метод. посібник [Електронне видання] / Л. І. Аркуша, Ю. П. Аленін, О. О. Торбас, В. К. Волошина, Л. М. Гуртієва, А. В. Мурзановська, В. А. Завтур, М. М. Стоянов; НУ «Одеська юридична академія». Одеса: Фенікс, 2021. 171с.
2. Антіпова О. І. Предмет та процес доказування при розслідуванні кримінальних правопорушень про дорожньо-транспортні пригоди: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Донецьк, 2014. 160 с.
3. Дорожньо-транспортні пригоди. Особливості розслідування / упоряд.: А. М. Шабадей, С. О. Шевцов, К. В. Дубонос. Харків: Факт, 2003. 127 с.
4. Дячук В. І. Використання спеціальних знань при розслідуванні дорожньо-транспортних пригод: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2010. 250 с.
5. Дячук В. І., Климчук М. П., Губська О. А. Використання спеціальних знань при розслідуванні дорожньотранспортних пригод: монографія. Київ, 2012. 220 с.
6. Колеснік І. І. Методика розслідування злочинів проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту: дис... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2016. 225 с.
7. Корж В. П. Огляд місця події: процесуальні підстави, особливості тактики, криміналістичні рекомендації: наук.-практ. посіб. для слідчих, прокурорів, поліцейських патрул. та кримін, поліції. 2-ге вид. Харків: Золоті сторінки, 2019. 224 с.
8. Криміналістика: підручник: у 2 т. / за ред. В. Ю. Шепітька. Харків: Право, 2019. Т. 2. 328 с.
9. Криміналістика: підручник / В. В. Пяковський, Ю. М. Чорноус, А. В. Самодін та ін.; за заг. ред. В. В. Пяковського. 2 ге вид., перероб. і допов. Київ: Філія вид-ва «Право», 2020. 752 с.
10. Криміналістика / За ред. В. В. Тіщенка. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 596 с.
11. Криміналістика: навчальний підручник: /за ред. Маковецька Н. Є., Француз-Яковець Т. А., Колодіна А. С., Кіряков В. В., Баранник В. М. Київ: Університет «КРОК», 2021. 500 с.
12. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квітня 2001 року № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#n2583>.

13. Огляд місця події при розслідуванні окремих видів злочинів: наук. – практич. посібник / за ред. Н. І. Клименко. Київ: Юрінком Інтер, 2005. 216 с.

14. Осадчий Ю. І. Розслідування злочинів, пов'язаних з інсценуванням дорожньо-транспортної події: дис... док. філософії в галузі знань 08 Право: спец.: 081 Право. Одеса, 2020. 269 с.

15. Подобний О. О. Оперативно-розшукова діяльність у виявленні та розслідуванні злочинів: теорія, історія і сучасна практика: навч.-метод. посібник. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. 258 с.

16. Тіщенко В. В., Аркуша Л. І., Плахотіна В. М. Криміналістика: Навч.-метод. посіб. 4-е вид., випр. Одеса: Фенікс, 2013. 338 с.

Самостійна робота 8. Методика розслідування дорожньо-транспортних подій

Завдання

1. Визначте особливості огляду місця події під час розслідування дорожньо-транспортних подій.
2. Складіть план-схему, яка додається до протоколу огляду місця події під час розслідування дорожньо-транспортних подій.
3. Розкрийте особливості розслідування злочинів, пов'язаних з інсценуванням дорожньо-транспортних подій.

Тема 9

Методика розслідування злочинів у сфері господарської діяльності

Практичне заняття 10. Методика розслідування злочинів у сфері господарської діяльності

Завдання

Підготувати відповіді на теоретичні питання:

1. Криміналістична класифікація злочинів у сфері господарської діяльності.
2. Криміналістична характеристика злочинів у сфері господарської діяльності.
3. Обставини, що підлягають встановленню під час розслідування злочинів у сфері господарської діяльності.
4. Типові слідчі ситуації і програми початкового етапу розслідування злочинів у сфері господарської діяльності.
5. Особливості використання спеціальних знань при розслідуванні злочинів у сфері господарської діяльності

Методичні рекомендації

Методи навчання: Освоєння даної теми передбачає засвоєння здобувачами освіти знань шляхом застосування методу мозкового штурму задля вирішення конкретних комплексних завдань розслідування.

При підготовці до практичних занять та виконання самостійної роботи рекомендовано опиратися на криміналістичну наукову літературу, а також ознайомитися зі змістом Розділу VII КК України, що передбачають кримінальну відповідальність за кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності

Перелік посилань:

1. Амеліна А.С., Середня А. І. Проведення слідчого огляду документів при розслідуванні кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право.* 2021. № 67. С. 262–266.

2. Аркуша Л.І., Стародубов С. В., Стоянов М. М., Торбас О. О., Шилін Д. В. Бюро економічної безпеки України: перспективи та ризики. Право і суспільство. 2020. № 6. Ч. 2. С. 172–177. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2020/6-2_2020/part_2/28.pdf
3. Дікань Л.В., Понікаров В. Д., Кожушко О. В. Судово-економічна експертиза: навчальний посібник. Харків: Видавництво ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. 432 с.
4. Криміналістика: підручник: у 2 т. / за ред. В. Ю. Шепітька. Харків: Право, 2019. Т. 2. 328 с.
5. Криміналістика: підручник / В. В. Пясковський, Ю. М. Чорноус, А. В. Самодін та ін.; за заг. ред. В. В. Пясковського. 2 ге вид., перероб. і допов. Київ: Філія вид-ва «Право», 2020. 752 с.
6. Криміналістика / За ред. В. В. Тіщенко. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 596 с.
7. Криміналістика: навчальний підручник: /за ред. Маковецька Н. Є., Француз-Яковець Т.А., Колодіна А. С., Кіряков В. В., Баранник В. М. Київ: Університет «КРОК», 2021. 500 с.
8. Криміналістика. Академічний курс: підручник / Т. В. Варфоломєєва, В. Г. Гончаренко, В. І. Бояров та ін. Київ: Юрінком Інтер, 2011. 504 с.
9. Криміналістичне забезпечення виявлення і розслідування злочинів: монографія / за ред. В. В. Тіщенко. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2018. 430 с.
10. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квітня 2001 року № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#n2583>.
11. Методика розслідування окремих видів злочинів: навч. посібник / О. І. Гарасимів, О. М. Дуфенюк, О. В. Захарова та ін.; за заг. ред. Є. В. Пряхіна. 2-ге вид., перероб. та допов. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 312 с.
12. Організована та економічна злочинність=Organised and financial crime: підручник / С. В. Ківалов, Б. М. Головкін, В. О. Туляков, Т. В. Мельничук, Л. І. Аркуша, В. І. Маркін, Д. Є. Крикливець; за ред. В. О. Тулякова. Одеса: Національний університет «Одеська юридична академія», 2022. 292 с. DOI: <https://doi.org/10.32837/11300.26025>

13. Пашинська І. В. Теоретико-методологічні основи розслідування організованої злочинності у сфері господарської діяльності: дис. ... д-ра філософії: 081 Право / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Харків, 2023. 296 с.

14. Репчонок А. Ю. Доказування у кримінальних провадженнях про злочини у сфері економіки: дис. ... докт. філософії: спец. 081–Право. Харків, 2023. 219 с.

15. Репчонок А. Ю. Поняття, ознаки та класифікація злочинів у сфері економіки. *Держава і регіони*. 2020. № 2 (68). С. 278–284.

16. Розслідування злочинів у сфері господарської діяльності: окремі криміналістичні методики: Монографія / Кол. авторів: В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова, В. А. Журавель та ін.; за ред. В. Ю. Шепітька. Харків: право, 2006. 624 с.

17. Розслідування окремих видів злочинів: навч. посібник / О. В. Бишевець, М. А. Погорецький, Д. Б. Сергєєва та ін. Київ: Прав. єдність, 2015. 536 с.

18. Розслідування окремих видів кримінальних правопорушень: навч. посібник / за заг. ред. В. В. Пяковського. Київ: 7БЦ, 2022. 256 с.

19. Тищенко В. В., Аркуша Л. І., Плахотіна В. М. Криміналістика: Навч.-метод. посіб. 4-е вид., випр. Одеса: Фенікс, 2013. 338 с.

20. Ужва А. М. Судово-бухгалтерська експертиза: навч. посіб. Миколаїв, 2019. 228 с.

21. Цимбал П. В. Попередження, виявлення, розкриття та розслідування податкових злочинів: монографія. Ірпінь: Національний університет ДПСУ України, 2009. 408 с.

Самостійна робота 9.

Методика розслідування кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності

Завдання

1. Криміналістична класифікація та криміналістична характеристика злочинів у сфері кредитно-банківської діяльності.
2. Охарактеризуйте особливості розслідування ухилення від сплати податків.
3. Поняття та види економічних експертиз.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

---

1. Поняття, завдання, об'єкт і предмет криміналістики.
2. Система сучасної криміналістики.
3. Методи криміналістики.
4. Криміналістика в системі наукових знань.
5. Поняття, об'єкти, види, форми і суб'єкти криміналістичної ідентифікації.
6. Ідентифікаційні ознаки та їх класифікація.
7. Поняття і завдання криміналістичної діагностики.
8. Теорія криміналістичного прогнозування.
9. Поняття, завдання і галузі криміналістичної техніки.
10. Призначення і джерела інформаційно-довідкового забезпечення розслідування злочинів.
11. Оперативно-довідкові обліки. Розшукові обліки.
12. Криміналістичні обліки, колекції і картотеки.
13. Загальні засади організації розслідування. Організація взаємодії в розслідуванні злочинів.
14. Поняття, мета та принципи планування розслідування.
15. Складання письмового плану розслідування. Структура плану розслідування та його форми.
16. Поняття спеціальних знань і форми їх використання в кримінальному провадженні.
17. Залучення експерта та спеціаліста у кримінальному провадженні.
18. Підстави та порядок призначення та проведення експертизи.
19. Класифікація експертиз.
20. Отримання зразків для експертизи.
21. Техніко-криміналістичні засоби: види і призначення.
22. Науково-технічні методи і прийоми збирання доказів, їх попереднього й експертного дослідження.
23. Поняття судової фотографії і відеозапису та їх застосування в розслідуванні злочинів.
24. Об'єкти, методи і прийоми фотографування при виконанні слідчих (розшукових) дій.

25. Поняття та значення трасології в розслідуванні злочинів.
26. Поняття сліду, механізм слідоутворення і класифікація слідів.
27. Загальні правила виявлення, огляду, фіксації, вилучення та оцінки слідів.
28. Сліди людини, знарядь злочину та інструментів, транспортних засобів.
29. Особливості призначення та проведення трасологічної експертизи.
30. Поняття і завдання судової балістики.
31. Класифікація вогнепальної зброї, види боєприпасів, сліди дії.
32. Поняття і завдання криміналістичного документознавства.
33. Загальні правила огляду і вивчення документа.
34. Змістовні й авторські особливості письма. Дослідження почерку виконавця.
35. Особливості призначення та проведення ідентифікаційних та діагностичних експертиз письма і почерку.
36. Поняття і завдання техніко-криміналістичного дослідження документів.
37. Виявлення змін у документі та підробки його змісту й атрибутів. Можливості техніко-криміналістичних експертиз документів.
38. Поняття, завдання і структура криміналістичної тактики.
39. Тактичний прийом як центральний елемент криміналістичної тактики.
40. Система тактичних прийомів, тактичні комбінації.
41. Тактичні завдання і тактичні операції.
42. Тактика слідчих дій: процесуальна регламентація, тактичні правила і прийоми, етапи проведення.
43. Загальні засади організації розслідування.
44. Планування розслідування у кримінальному провадженні, тактичних операцій і окремих слідчих дій.
45. Організація в розслідуванні взаємодії слідчого з оперативними підрозділами, із судом, прокурором і адвокатом.
46. Форми і методи використання допомоги громадськості та засобів масової інформації.
47. Поняття огляду, його види.
48. Сутність, мета і завдання огляду місця події.
49. Підготовка до огляду місця події, його стадії, методи і прийоми.
50. Огляд трупа на місці його знаходження.

51. Огляд предметів і документів.
52. Тактика освідування.
53. Фіксація ходу і результатів огляду.
54. Підготовка і тактичні особливості слідчого експерименту.
55. Фіксація ходу і результатів слідчого експерименту.
56. Поняття і завдання обшуку, їх види та учасники.
57. Підготовка до обшуку.
58. Психологічні аспекти обшуку.
59. Тактика обшуку в приміщенні, на відкритій місцевості.
60. Тактика проведення особистого і групового обшуку.
61. Особливості фіксації результатів обшуку.
62. Поняття, значення і види допиту.
63. Психологічний процес формування показань.
64. Підготовка до допиту.
65. Формування психологічного контакту з допитуваним.
66. Тактичні прийоми допиту і фактори їх вибору та застосування.
67. Тактичні особливості допиту потерпілих, свідків, підозрюваних, неповнолітніх, осіб з психологічними і фізичними вадами, а також за участю спеціалістів, перекладача і захисника.
68. Деякі нетрадиційні методи отримання показань, їх значення і правова оцінка.
69. Фіксація ходу і результатів допиту.
70. Поняття, завдання й об'єкти пред'явлення для впізнання.
71. Підготовка і тактичні правила пред'явлення для впізнання живих осіб, трупів, предметів та інших об'єктів.
72. Впізнання за фото-, відео-, по голосу та функціональних ознаках.
73. Фіксація й оформлення результатів пред'явлення для впізнання.
74. Поняття методики розслідування злочинів як складової частини криміналістики, її завдання.
75. Зміст методики: загальні положення та окремі методики.
76. Структура методик розслідування окремих видів злочинів.
77. Криміналістична характеристика злочинів: поняття, значення для розслідування. Дані про способи, механізм, сліди, обстановку, предмет злочину, особу злочинця та потерпілого.
78. Обставини, що підлягають встановленню: їх визначення, зміст і значення.
79. Типові слідчі ситуації, тактичні завдання, засоби їх вирішення.

80. Етапи розслідування.
81. Тактичні особливості слідчих (розшукових) дій і тактичних операцій.
82. Принципи побудови окремих методик та їх класифікація.
83. Криміналістична класифікація і характеристика вбивств.
84. Обставини, що підлягають встановленню, у справах про вбивства.
85. Вихідні слідчі ситуації, тактичні завдання і напрями розслідування вбивств.
86. Початковий етап розслідування в ситуації виявлення трупа.
87. Початковий етап розслідування в ситуації раптового зникнення певної особи.
88. Типові слідчі ситуації і вирішення завдань на подальшому етапі розслідування вбивств.
89. Особливості методики розслідування вбивств на замовлення.
90. Особливості розслідування вбивств на сексуальному ґрунті.
91. Криміналістична класифікація та характеристика дорожньо-транспортних подій
92. Обставини, що підлягають встановленню під час розслідування дорожньо-транспортних подій.
93. Типові слідчі ситуації та організація початкового етапу розслідування дорожньо-транспортних подій.
94. Завдання і слідчі дії на подальшому етапі розслідування дорожньо-транспортних подій.
95. Особливості використання спеціальних знань при розслідуванні дорожньо-транспортних подій.
96. Криміналістична класифікація злочинів у сфері господарської діяльності.
97. Криміналістична характеристика злочинів у сфері господарської діяльності.
98. Обставини, що підлягають встановленню під час розслідування злочинів у сфері господарської діяльності.
99. Типові слідчі ситуації і програми початкового етапу розслідування злочинів у сфері господарської діяльності.
100. Особливості використання спеціальних знань при розслідуванні злочинів у сфері господарської діяльності

РЕКОМЕНДОВАНИЙ ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ

Нормативно-правові акти

1. Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 7 липня 2017 року № 575. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17#Text>

2. Інструкція про взаємодію правоохоронних органів у сфері боротьби з організованою злочинністю: Наказ Міністерства внутрішніх справ України, Центрального управління Служби безпеки України від 10 червня 2011 року № 317/235. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0822-11#Text>

3. Інструкція про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні: Наказ Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 16 листопада 2012 року № 114/1042/516/1199/936/1687/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12#Text>

4. Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичні рекомендації з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень: наказ Міністерства юстиції України від 8 жовтня 1998 № 53/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#>.

5. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року № 254к/96- ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

6. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квітня 2001 року № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#n2583>.

7. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>

8. Про Державне бюро розслідувань: Закон України від 12 листопада 2015 року № 794-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19#Text>.

9. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 6 грудня 2019 року № 361-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>

10. Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичні рекомендації з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень: наказ Міністерства юстиції України від 8 жовтня 1998 № 53/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#Text>

11. Про Національне антикорупційне бюро України: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1698-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18#Text>.

12. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лютого 1992 року № 2135-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text> (дата звернення до ресурсу:).

13. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Закон України від 30 червня 1993 року № 3341-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3341-12#Text>.

14. Про організацію діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 6 липня 2017 року № 570. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0918-17#top>.

15. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1697-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#top>.

16. Про судову експертизу: закон України від 25 лютого 1994 року № 4038-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#top>

17. Щодо надання роз'яснення терміна «інше володіння особою»: Лист Міністерства юстиції України від 31.07.2013 № 423–0–2–13/11. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v423–323–13#Text>.

Основні джерела

1. Криміналістика: підручник: у 2 т. / за ред. В. Ю. Шепітька. Харків: Право, 2019. Т. 1. 456 с.

2. Криміналістика: підручник: у 2 т. / за ред. В. Ю. Шепітька. Харків: Право, 2019. Т. 2. 328 с.

3. Криміналістика: підручник / В. В. Пясковський, Ю. М. Чорноус, А. В. Самодін та ін.; за заг. ред. В. В. Пясковського. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ: Філія вид-ва «Право», 2020. 752 с.

4. Криміналістика / За ред. В. В. Тіщенко. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 596 с.

5. Криміналістика: навчальний підручник: /за ред. Маковецька Н. Є., Француз-Яковець Т. А., Колодіна А. С., Кіряков В. В., Баранник В. М. Київ: Університет «КРОК», 2021. 500 с.

6. Криміналістика. Академічний курс: підручник / Т. В. Варфоломєєва, В. Г. Гончаренко, В. І. Боярова. Київ: Юрінком Інтер, 2011. 504 с.

7. Методика розслідування окремих видів злочинів: навч. посібник / О. І. Гарасимів, О. М. Дуфенюк, О. В. Захарова та ін.; за заг. ред. Є. В. Пряхіна. 2-ге вид., перероб. та допов. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 312 с.

8. Розслідування окремих видів злочинів: навч. посібник / О. В. Бишевець, М. А. Погорецький, Д. Б. Сергєєва та ін. Київ: Прав. єдність, 2015. 536 с.

9. Розслідування окремих видів кримінальних правопорушень: навч. посібник / за заг. ред. В. В. Пясковського. Київ: 7БЦ, 2022. 256 с.

10. Кримінальний процес України: підручник / за ред. С. В. Ківалова, М. С. Цуцкірідзе; НУ «Одеська юридична академія». Одеса: Видавництво «Юридика», 2023. 1104 с.

11. Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України / за ред. С. В. Ківалова та С. І. Кравченко. Одеса: Фенікс, 2020. 924 с.

Допоміжні джерела

1. Актуальні питання сучасного кримінального провадження: навч.-метод. посібник [Електронне видання] / Л. І. Аркуша, Ю. П. Аленін, О. О. Торбас, В. К. Волошина, Л. М. Гуртієва, А. В. Мурзановська, В. А. Завтур, М. М. Стоянов; НУ «Одеська юридична академія». Одеса: Фенікс, 2021. 171 с.
2. Аленін Ю. П., Аркуша Л. І., Гловюк І. В., Волошина В. К., Малахова О. В., Торбас О. О. Досудове розслідування: навчально-методичний посібник. Одеса, 2020. 141 с.
3. Алексєйчук В. І. Огляд місця події: тактика і психологія: монографія / за ред. В. О. Коновалової. Харків: Апостіль, 2011. 230 с.
4. Амеліна А. С., Середня А. І. Проведення слідчого огляду документів при розслідуванні кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2021. № 67. С. 262–266.
5. Антіпова О. І. Предмет та процес доказування при розслідуванні кримінальних правопорушень про дорожньо-транспортні пригоди: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Донецьк, 2014. 160 с.
6. Арешонков В. В. Техніко-криміналістичні дослідження у розслідуванні злочинів: монографія. Київ: ФОП Маслаков, 2020. 468 с.
7. Аркуша Л. І., Гуртієва Л. М., Д'ячкова М. О., Загородній І. В., Мурзановська А. В., Підгородинська А. В., Торбас О. О. Теорія та практика досудового розслідування в умовах протидії: навч.-метод. посібник. Одеса: Фенікс, 2023. 136 с.
8. Аркуша Л. І., Загородній І. В., Стародубов С. В. Визнання доказів отриманих внаслідок проведення обшуку недопустимими: аналіз судової практики. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 1. С. 417–421. URL: http://www.lsej.org.ua/1_2023/100.pdf.
9. Аркуша Л. І., Стародубов С. В., Стоянов М. М., Торбас О. О., Шилін Д. В. Бюро економічної безпеки України: перспективи та ризики. *Право і суспільство*. 2020. № 6. Ч. 2. С. 172–177. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2020/6-2_2020/part_2/28.pdf
10. Аркуша Л. І., Загородній І. В., Чіпко Н. В. Криміналістична класифікація злочинів, пов'язаних з існування неконтрольованих територій в Україні, та злочинців. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 1. С. 238–241.

11. Баверман С. С. Аналіз сучасних підходів до підвищення ефективності проведення допиту під час досудового розслідування. *Юридична психологія*. 2019. № 1 (24). С. 62–68.

12. Белік Л. С. Висновок спеціаліста у кримінальному судочинстві. Криміналістика і судова експертиза: міжвідом. наук.-метод. зб. Київський НДІ судових експертиз. Київ: Видавництво Ліра-К. 2022. Вип. 67. С. 51–57.

13. Белік Л. С. До питання тактичних засад взаємодії слідчого, слідчого судді з експертом у кримінальному провадженні. *Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія»*. 2021. Том XXVII. С. 22–30.

14. Белік Л. С., Тищенко В. В., Самойленко О. А., Тищенко Ю. В. Щодо сутності правової природи судової експертизи у кримінальному провадженні. *Криміналістика та судова експертиза: міжвідом. наук.-метод. зб.* Київ: Видавництво Ліра-К. 2021. Випуск 66. С. 5–14.

15. Бишевец О. В. Тактико-психологічне забезпечення проведення окремих слідчих (розшукових) дій: навч. Посібник. Київ: Алерта, 2015. 140 с.

16. Борисенко І. В. Методика розслідування вбивств із розчленуванням трупа: монографія. Харків: Право, 2021. 720 с.

17. Вогнева підготовка: навч. посіб. / кол. авт.; ред. В. Я. Покайчук. 2-е вид., перероб. і доп. Дніпро: ДДУВС, 2021. 264 с.

18. Волобуєв А. Ф. Механізм злочину та його зв'язок з концептуальними положеннями криміналістики: монографія. Кривий Ріг: Вид. Р. А. Козлов. 2019. 122 с.

19. Воробей О. В. Словник термінів техніко-криміналістичного дослідження документів Київ: Нац. акад. внутр. справ України, 2005. 40 с.

20. Галаган В. І., Басиста І. В. Процесуальний порядок і тактика пред'явлення для впізнання поза візуальним спостереженням того, кого впізнають: монографія. Київ: КНУВС, 2007. 236 с.

21. Гарасимів О. І., Дуфенюк О. М., Захарова О. В. Методика розслідування окремих видів злочинів: навч. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 312 с.

22. Гресь Ю. О., Динту В. А. Технологія прийняття тактичного рішення: проблемні питання. Підприємництво, господарство і право. 2019. Вип. 11. С. 350–354.

23. Дактилоскопичні дослідження: навч. посіб. Київ: КНТ, 2010. 208 с.
24. Динту В.А., Дикий О.В. Місце «злочинної діяльності» в понятійно-категоріальному апараті криміналістики. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. Вип. 6. С. 176–178.
25. Дікань Л.В., Понікаров В.Д., Кожушко О.В. Судово-економічна експертиза: навчальний посібник. Харків: Видавництво ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. 432 с.
26. Домашенко О.М. Тактичні помилки у слідчій діяльності: монографія. Харків: Апостіль, 2019. 168 с.
27. Дорожньо-транспортні пригоди. Особливості розслідування / упоряд.: А.М. Шабадей, С.О. Шевцов, К.В. Дубонос. Харків: Факт, 2003. 127 с.
28. Дячук В.І., Климчук М.П., Губська О.А. Використання спеціальних знань при розслідуванні дорожньо-транспортних пригод: монографія. Київ, 2012. 220 с.
29. Єфімов М.М. Методика розслідування окремих видів кримінальних правопорушень: підруч. Дніпро: Видавець Біла К.О., 2022. 271 с.
30. Жалдак І.А. Актуальні питання тактики одночасного допиту двох чи більше вже допитаних осіб. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. Вип. 1. С. 304–311.
31. Журавель В.А. Загальна теорія криміналістики: генеза та сучасний стан: монографія. Харків: Право, 2021. 448 с.
32. Загородній В.Є., Супруновський А.І., Єлховський І.В., Загородній І.В., Чіпко Н.В., Бойко-Джумеля В.І. Автоматизоване робоче місце слідчого, детектива та процесуального керівника (прокурора): навчально-методичний посібник. Одеса: Фенікс, 2019. 150 с.
33. Затенацький Д.В. Ідеальні сліди в криміналістиці (техніко-криміналістичні та тактичні прийоми їх актуалізації): монографія / за ред. проф. В.Ю. Шепітька. Харків: Право, 2010. 160 с.
34. Інноваційні засади техніко-криміналістичного забезпечення діяльності органів кримінальної юстиції: монографія / В.Ю. Шепітько та ін.; ред.: В.Ю. Шепітько, В.А. Журавель. Харків, 2017. 260 с.
35. Кобилянський О.Л., Кофанов А.В. Фотографічна фіксація перебігу та результатів слідчих (розшукових) дій: методичні рекомендації. Київ: УкрДГПІ, 2012. 64 с.

36. Когутич І. І. Проблеми методології криміналістики та інших її складових частин: навчальний посібник. Тернопіль – Львів: Підручники і посібники, 2016. 220 с.

37. Колесник В.А., Гора І. В. Криміналістика в протидії незаконному використанню вибухових пристроїв, вогнепальної зброї та обігу наркотиків: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2017. 400 с.

38. Колеснік І. І. Методика розслідування злочинів проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту: дис... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2016. 225 с.

39. Колодіна А. С. Екстраполяція принципів окремих методик розслідування у слідчу діяльність. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. Вип. 11. С. 355–361.

40. Колодіна А. С. Принципи криміналістичної методики у діяльності з розслідування злочинів: монографія / за наук.ред. В. В. Тищенко. Одеса: «Юридична література», 2022. 176 с.

41. Колодіна, А. С., Федорова, Т. С. Цифрова криміналістика: проблеми теорії і практики. *Київський часопис права: наук. журн.* Одеса: Вид. дім «Гельветика», 2022. № 1. С. 176–180. <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/0c6223fa-3661-4435-8b1b-765a4756d866/content>.

42. Комаринська Ю. Б. Розслідування навмисних вбивств, замаскованих під нещасний випадок або самогубство на залізничному транспорті: навчальний посібник. Київ: «Центр учбової літератури», 2016. 124 с.

43. Комаха В. О. Тактичні особливості попереднього дослідження криміналістичних об'єктів та призначення судових експертиз: монографія. Вінниця: Держ. картогр. фабрика, 2006. 736 с.

44. Комаха, В. О. Тактичні особливості проведення слідчого огляду: монографія. Ізмаїл: СМІЛ, 2006. 210 с.

45. Комплексне судово-експертне дослідження слідів застосування вогнепальної зброї: навч. посіб. / за заг. ред. Н. В. Нестор (кер. автор. кол.); М. П. Молибога, А. О. Полтавський, О. В. Баулін, І. М. Самойленко та ін. Київ: Видавництво Ліра-К, 2022. 276 с.

46. Копча В.В., Копча Н. В. Криміналістична техніка, тактика і методика: навчальний посібник. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. 286 с.

47. Корж В. П. Огляд місця події: процесуальні підстави, особливості тактики, криміналістичні рекомендації: наук.-практ. посіб. для слідчих, прокурорів, поліцейських патрул. та кримін, поліції. 2-ге вид. Харків: Золоті сторінки, 2019. 224 с.

48. Костенко М. В. Вбивства на замовлення: криміналістична характеристика: монографія / за ред. В. О. Коновалової. Харків: Вид. СПД ФО Вапнярчук Н. М., 2006. 160 с.

49. Кофанов А., Волошин О., Літвінова О. Трасологічні дослідження: курс лекцій. Київ: Київ. нац. ун-т внутр. справ. 2010. 304 с.

50. Кофанов А.В., Кобилянський О. Л., Арешонков В. В. Судово-балістичні дослідження. Курс лекцій / За ред. П. Д. Біленчука. Київ: УкрДГПІ, 2015. 278 с.

51. Кофанов А.В., Кофанова О. С. Криміналістичне дослідження вогнепальної зброї, патронів та слідів пострілу (судова балістика): практикум. Київ: УкрДГПІ, 2018. 100 с.

52. Криміналістика: криміналістична техніка: навч. посіб. / Р. Л. Степанюк, В. О. Гусева, В. В. Кікінчук та ін.; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2023. 388 с.

53. Криміналістична тактика: навч. посіб. / за ред. М. А. Погорецького та Д. Б. Сергєєвої. Київ: Алерта, 2016. 244 с.

54. Криміналістична техніка: навч. посібник / За ред. А. В. Кофанова. Київ: «КИЙ», 2006. 456 с.

55. Криміналістична фотографія та відеозапис (основи методики викладання): навч.-метод. посібник / С. Л. Ларін та ін.; Донецький юридичний ін-т Луганського держ. ун-ту внутрішніх справ. Донецьк: ДЮІ ЛДУВС, 2007. 456 с.

56. Криміналістичне документознавство: Практ. посіб. / В. В. Бірюков, В. В. Коваленко, Т. П. Біркжова, К. М. Ковальов; За заг. ред. В. В. Бірюкова. Київ: Вид. ПАЛИВОДА А. В., 2007. 332 с.

57. Криміналістичне забезпечення виявлення і розслідування злочинів: монографія / за ред. В. В. Тіщенко. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2018. 430 с.

58. Кримінальна ситуація в Україні в умовах війни: основні тенденції. 2022 рік: монографія / авт. кол.: М. Г. Вербенський, О. Г. Кулик, І. В. Наумова та ін.; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. М. Г. Вербенського. Київ: Юрінком Інтер, 2023. 388 с.

59. Кримінальний процес: навч. посібник / Ю. П. Алєнін, Л. І. Аркуша [та ін.]; НУ «Одеська юридична академія» [Електронне видання]. Одеса: Фенікс, 2020. 582 с.

60. Лисиченко В. К., І. І. Когутич. Негативні обставини та їх значення в розслідуванні злочинів. Київ: ДІА, 2002. 182 с.

61. Мельник Р. В. Дослідження вогнепальної зброї, переробленої з макетів масогабаритних (ммг), та її сліди на кулях і гільзах: інформ-довідков. посіб. Київ: «Центр учбової літератури», 2022. 32 с.

62. Мельник Р. В. Теоретичні та практичні аспекти криміналістичного дослідження об'єктів, перероблених у вогнепальну зброю: монографія. Київ: «Центр учбової літератури», 2022. 186 с.

63. Методика розслідування окремих видів злочинів: навч. посібник / О. І. Гарасимів, О. М. Дуфєнюк, О. В. Захарова та ін.; за заг. ред. Є. В. Пряхіна. 2-ге вид., перероб. та допов. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 312 с.

23. Мирошніченко Ю. М. Використання спеціальних знань під час судового розгляду кримінальних справ: наук.-практ. посіб. / за ред. М. Г. Щєрбаковського. Харків: ХНУВС, 2022. 97 с.

24. Мирошніченко Ю. М. Криміналістичне забезпечення судового провадження: теоретичні основи та прикладні аспекти / за ред. проф. А. Ф. Волобуєва. Ужгород: РІК-У, 2023. 456 с.

64. Михайличенко Б. В. Кікінчук В. В., Пешенко О. М. та інші. Судова експертологія (судова медицина): навчальний посібник. Харків, 2020. 396 с.

65. Огляд місця події при розслідуванні окремих видів злочинів: наук. – практич. посібник / за ред. Н. І. Клименко. Київ: Юрінком Інтер, 2005. 216 с.

66. Організована та економічна злочинність=Organised and financial crime: підручник / С. В. Ківалов, Б. М. Головкін, В. О. Туляков, Т. В. Мельничук, Л. І. Аркуша, В. І. Маркін, Д. Є. Крикливець; за ред. В. О. Тулякова. Одеса: Національний університет «Одеська юридична академія», 2022. 292 с. DOI: <https://doi.org/10.32837/11300.26025>

67. Осадчий Ю. І. Розслідування злочинів, пов'язаних з інсценуванням дорожньо-транспортної події: дис... док. філософії в галузі знань 08 Право: спец.: 081 Право. Одеса, 269 с.

68. Основи судової експертизи: навчальний посібник для фахівців, які мають намір отримати або підтвердити кваліфікацію судового експерта / авт.-уклад.: Л. М. Головченко, А. І. Лозовий, Е. Б. Сімакова-Єфремян та ін. Харків: Право, 2016. 928 с

69. Патик Л. Л. Техніко-криміналістичне дослідження підробленого паспорта громадянина України: навчальний посібник. Київ: «Центр учбової літератури», 2013. 142 с.

70. Пашинська І. В. Теоретико-методологічні основи розслідування організованої злочинності у сфері господарської діяльності: дис. ... д-ра філософії: 081 Право / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2023. 296 с.

71. Петков С. В., Журавльов Д. В., Дрозд Ю. Ю., Дрозд В. Г. Настильна книга слідчого/дізнавача. Процесуальні дії у досудовому розслідуванні. Основні процесуальні документи. Київ: Вид-во ЦУЛ, 2021. 432 с.

72. Пиріг І. В., Бідняк Г. С. Використання спеціальних знань на досудовому розслідуванні: навч. посібник. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2019. 140 с.

73. Подобний О. О. Оперативно-розшукова діяльність у виявленні та розслідуванні злочинів: теорія, історія і сучасна практика: навч.-метод. посібник. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. 258 с.

74. Репчонок А. Ю. Поняття, ознаки та класифікація злочинів у сфері економіки. *Держава і регіони*. 2020. № 2 (68). С. 278–284.

75. Репчонок А. Ю. Доказування у кримінальних провадженнях про злочини у сфері економіки: дис. ... докт. філософії: спец. 081–Право. Харків, 2023. 219 с.

76. Ріпенко А.І., Тіщенко В. В., Самойленко О. А., Белік Л. С. Судові експертизи у кримінальному провадженні: посібник. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. 152 с.

77. Розслідування злочинів у сфері господарської діяльності: окремі криміналістичні методики: Монографія / Кол. авторів: В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова, В. А. Журавель та ін.; за ред. В. Ю. Шепітька. Харків: право, 2006. 624 с.

78. Розслідування окремих видів злочинів: навч. посібник / О. В. Бишевец, М. А. Погорецький, Д. Б. Сергєєва та ін. Київ: Прав. єдність, 2015. 536 с.

79. Розслідування окремих видів кримінальних правопорушень: навч. посібник / за заг. ред. В. В. Пяковського. Київ: 7БЦ, 2022. 256 с.

80. Ролі Еванс, Боб Седдон, Йована Чарапіч. Вибухові боєприпаси: посібник для України. 2-ге видання. Київ: Вид. дім «Професіонал», 2023. 224 с.

81. Самойленко О. А. Слідча та слідчо-розшукова моделі типових ситуацій розслідування кримінального правопорушення. *Держава та регіони. Серія: «Право»*. 2019. № 1. С. 121–124.

82. Сиводєд І. С. Теоретичні та організаційно-тактичні проблеми розслідування кримінальних правопорушень, які вчинені на окупованих територіях України: монографія. Київ: «Видавництво Людмила», 2023. 924 с.

83. Сотула О. С., Саїнчин О. С., Стрельцов Є. Л. Кримінально-правова характеристика та основи розслідування умисних вбивств: монографія. Херсон-Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2018. 928 с.

84. Судові експертизи в процесуальному праві України: навч. посіб. Київ: Видавництво Ліра-К, 2021. 276 с.

85. Тактичний кримінальний аналіз: теорія і практика: навчальний посібник. Одеса: РВВ ОДУВС, 2019. 216 с.

86. Тіщенко В. В. Теоретичні і практичні основи методики розслідування злочинів: монографія. Одеса: Фенікс, 2007. 260 с.

87. Тіщенко В. В., Аркуша Л. І., Плахотіна В. М. Криміналістика: Навч.-метод. посіб. 4-е вид., випр. Одеса: Фенікс, 2013. 338 с.

88. Тіщенко В. В. Методика і тактика розслідування злочинів: навч.-метод. посібник / В. В. Тіщенко, О. П. Вашук, Ю. О. Гресь, А. С. Колодіна. 4-те доповн. видання. Одеса: Юридична література, 2019. 116 с.

89. Тіщенко В. В., Белік Л. С., Загородній В. Є. Тактико-психологічні засади слідчої та оперативно-розшукової діяльності: навч.-метод. посібник. Одеса: видавничий дім «Гельветика», 2019. 160 с.

90. Тіщенко В. В., Загородній В. Є., Гресь Ю. О. Теоретичні та методологічні основи криміналістики: навч.-метод. посібник. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. 148 с.

91. Тищенко В.В., Подобний О. О. Криміналістика: навчально-методичний посібник. Одеса: Видавництво «Юридика», 2022. 236 с.
92. Туркот М.С., Нестор Н. В., Столітній А. В. Експертизи у кримінальному провадженні: наук-практ. посіб. Київ: Норма права, 2020. 308 с.
93. Ужва А. М. Судово-бухгалтерська експертиза: навч. посіб. Миколаїв, 2019. 228 с.
94. Фунікова О. В. Теоретичні основи класифікації запитань у криміналістиці: монографія / за ред. проф. В. Ю. Шепітька. Харків: Право, 2008. 144 с.
95. Хижняк Є. С. Окремі аспекти зарубіжної практики протидії умисним убивствам підрозділами кримінальної поліції. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2021. № 4 (95). С. 257–275.
96. Цехан Д.М., Чумак С. П. Організаційно-тактичні особливості проведення огляду та обшуку під час розслідування. Правові новели. 2023. № 19. С. 396–401.
97. Цимбал П. В. Попередження, виявлення, розкриття т розслідування податкових злочинів: монографія. Ірпінь: Національний університет ДПС України, 2009. 408 с.
98. Цільмак О.М., Користін О. Є., Заєць О. М. та ін. Сучасні методи досудового розслідування кримінальних правопорушень: підручник. Одеса: Фенікс, 2017. 352 с.
99. Чернов О. В. Тактика, стратегія та особливості допиту свідків на початковому етапі розслідування умисних вбивств працівників правоохоронних органів, вчинених у зв'язку із виконанням службових обов'язків. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2023. № 3. С. 221–227.
100. Шведова, О. В. Дактилоскопічні дослідження: навч. посібник: рекомендовано МОН України. Київ: КНТ, 2010. 208 с.
101. Шевчук В. М. Тактичні операції у криміналістиці: теоретичні засади формування та практика реалізації: монографія. Харків: Апостиль, 2013. 440 с.
102. Шевчук В. М. Криміналістика: традиції, новації, перспективи: добірка наук. праць. Харків: Право, 2020. 1280 с.

103. Шепітько В. Ю. Криміналістична тактика. Системно-структурний аналіз: монографія. Харків: Харків юридичний, 2007. 431 с.

104. Щербаковський, М. Г. Судова експертологія: навч. посіб. Харків: Вид-во Харк. нац. ун-ту внутр. справ, 2008. 192 с.

105. Щур Б. В. Теоретичні основи формування та застосування криміналістичних методик: монографія. Харків: Харків юридичний, 2010. 319 с.

106. Юсупов В. В. Криміналістика в Україні у XX–XXI століттях: монографія. Київ: ФОП Маслаков, 2019. 556 с.

107. Юхно О. О. Запобігання, розкриття і розслідування органами внутрішніх справ вбивств та згвалтувань: практичний посібник. Одеса: ОДУВС, 2009. 365 с.

Ресурси відкритого доступу

1. <http://dspace.onua.edu.ua> – eNUOLAIR – депозитарій (архів) НУ ОЮА.

2. <http://lib.onua.edu.ua> – Сайт Наукової бібліотеки Національного університету «Одеська юридична академія».

3. <http://www.nbuv.gov.ua/> – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.

4. <https://reestr.court.gov.ua/> – Єдиний державний реєстр судових рішень

5. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/b19> – Офіційний вісник України.

6. <https://www.rada.gov.ua/> – Офіційний портал Верховної Ради України.

7. https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/ – Сайт Верховного Суду.

8. <https://mvs.gov.ua/> – Сайт Міністерства внутрішніх справ України.

9. <https://minjust.gov.ua/> – Сайт Міністерства юстиції України.

10. <https://nabu.gov.ua> – Сайт Національного антикорупційного бюро України.

11. <https://www.npu.gov.ua/> – Сайт Національної поліції України.

12. <https://www.gr.gov.ua> – Сайт Офісу Генерального прокурора України.

Зміст

ВСТУП	4
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	8
ТЕМА 1	
ПОНЯТТЯ, ЗАВДАННЯ Й СИСТЕМА КРИМІНАЛІСТИКИ	9
Практичне заняття 1. Поняття, завдання й система криміналістики ...	9
Самостійна робота 1. Генезис криміналістики	11
ТЕМА 2	
ОРГАНІЗАЦІЯ І ПЛАНУВАННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ. ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАЬ У РОЗСЛІДУВАННІ	12
Практичне заняття 2. Організація і планування розслідування. Використання спеціальних знань у розслідуванні.	12
Самостійна робота 2. Використання спеціальних знань у розслідуванні	15
Додаток 1. Постанова про призначення дактилоскопічної експертизи. .	16
ТЕМА 3	
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ТЕХНІКИ ..	18
Практичне заняття 3. Загальні положення криміналістичної техніки.	18
Самостійна робота 3. Окремі галузі криміналістичної техніки	22
Додаток 2. ДАКТИЛОСКОПІЧНА КАРТА	23
Додаток 3. ПРИКЛАД ФРАГМЕНТУ ПРОТОКОЛУ ОГЛЯДУ СЛІДІВ РУК (ВІДБИТКІВ ПАЛЬЦІВ)	24
Додаток 4. ПРИКЛАДИ ВИКОНАННЯ ФОТОЗЙОМКИ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ОГЛЯДУ МІСЦЯ ПОДІЇ ...	28
ТЕМА 4	
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ТАКТИКИ ..	32
Практичне заняття 4. Загальні положення криміналістичної тактики	32
Самостійна робота 4. Тактичні засоби та їх види	34
ТЕМА 5	
ТАКТИКА ОГЛЯДУ ТА ОБШУКУ	35
Практичне заняття 5. Тактика огляду та обшуку	35
Самостійна робота 5. Тактика огляду та обшуку	38

ТЕМА 6

ТАКТИКА ДОПИТУ ТА ПРЕД'ЯВЛЕННЯ ДЛЯ ВПІЗНАННЯ . 39

Практичне заняття 6. Тактика допиту та пред'явлення для впізнання 39

Самостійна робота 6. Тактика допиту та пред'явлення
для впізнання 42

ТЕМА 7

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ МЕТОДИКИ.

МЕТОДИКА РОЗСЛІДУВАННЯ ВБИВСТВ 43

Практичне заняття 7. Загальні положення криміналістичної
методики 43

Практичне заняття 8. Методика розслідування вбивств 43

Самостійна робота 7. Особливості розслідування окремих
видів убивств 48

ТЕМА 8

МЕТОДИКА РОЗСЛІДУВАННЯ

ДОРОЖНЬО-ТРАНСПОРТНИХ ПОДІЙ 49

Практичне заняття 9. Методика розслідування
дорожньо-транспортних подій 49

Самостійна робота 8. Методика розслідування
дорожньо-транспортних подій 51

ТЕМА 9

МЕТОДИКА РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ У СФЕРІ

ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ 52

Практичне заняття 10. Методика розслідування злочинів
у сфері господарської діяльності 52

Самостійна робота 9. Методика розслідування кримінальних
правопорушень у сфері службової діяльності 54

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ 55

РЕКОМЕНДОВАНИЙ ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ 59

Навчальне видання

Дмитро Миколайович ЦЕХАН
Валерій Володимирович ТІЩЕНКО
Юлія Олегівна ГРЕСЬ
Денис Олексійович КОЛОДІН
Олександр Віталійович ЧЕРНОВ

КРИМІНАЛІСТИКА

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання практичних і самостійних робіт
для підготовки здобувачів вищої освіти ступеня «бакалавр»
на факультеті цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»,
галузь знань 08 «Право», спеціальність 081 «Право»

Електронне видання

В авторській редакції

Ум-друк. арк. 2,09.
Зам. № 2402–23.

Видавець ПП «Фенікс»
(Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1044 від 17.09.02).
Україна, м. Одеса, 65009, вул. Зоопаркова, 25.
e-mail: fenix-izd@ukr.net